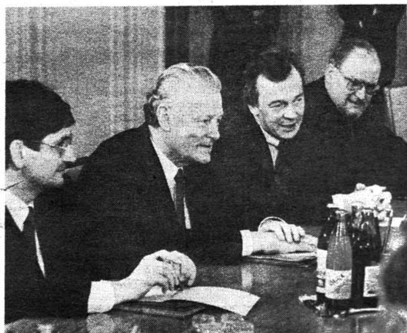
ГОЛОС УКРАЇНИ

Влада — Радам!

Газета Верховної Ради України ◆ № 198 (448) ◆ П'ятниця, 16 жовтня 1992 року ◆ Ціна 2 крб.

ДОМОВЛЕНОСТІ ДОСЯГНУТО

Голова Верховної Ради України І. С. Плющ 15 жовтня зустрівся з представниками Союзу українського студентства. У розмові взяли участь голова Комісії у справах молоді А. С. Матвієнко, народні депутати.

Під час дискусії аналізувались можливість та шляхи вирішення конкретних питань, порушених студентами, з врахуванням реальної ситуації. Досягнуто домовленості щодо подальших дій.

Іван Степанович висловив сподівання, що студентська акція на майдані Незалежності у Києві припиниться, а її учасники повернуться до вузівських аудиторій. Однак

СТУДЕНТИ ПІДУТЬ ІНШИМ ШЛЯХОМ

16 жовтня Союз Українського Студентства має намір знову вирушити на маніфестацію до Верховної Ради. «Ми зробимо все, щоб не повторилося 13 жовтня,— запевнив голова СУСу Володимир Чемерис вчора на прес-конференції.— Позавчора ввечері пан Шнипко, тимчасово виконуючий обов'язки глави Київської держадміністрації, приніс у «наметове містечко» доповнення до свого розпорядження-дозволу на студентську маніфестацію, де обумовлено маршрут «ходу».

Валентин Недригайло, начальник міліції громадської безпеки МВС України, 14 жовтня в неофіційній розмові попросив вибачення в студентів «наметового містечка» за непорозуміння, які виникли напередодні між міліцією і учасниками акції,— повідомлялося на прес-конференції.

Акція протесту триває. До 10 голодуючих приєдналися ще 5, серед яких дві студентки Луганського педінституту і Одеського фінансового інституту.

ПЛІДНИЙ ВІЗИТ

Учора був другий день візиту в Україну урядової делегації Баварії, очолюваної прем'єр-міністром М. Штрайблем. Відбулася бесіда у Верховній Раді України. Голова Верховної Ради І. Плющ ознайомив М. Штрайбля з діяльністю українського парламенту, політичною та економічною ситуацією у нашій державі, обговорив з гостем питання, пов'язані зі станом і перспективами україно-баварської співпраці. У бесіді взяли участь голови Комісій Верховної Ради О. Коцюба, Д. Павличко, І. Юхновський, міністр закордонних справ А. Зленко.

Відбулося заключне засідання семінару з питань співробітництва між Україною і Баварією, на якому виступили М. Штрайбль та Л. Кучма. Вони підписали Протокол про поглиблення співробітництва між країнами.

М. Штрайбль поклав квіти до могили Невідомого солдата, здійснив поїздку по Києву.

Увечері делегація, очолювана М. Штрайблем, відбула до Німеччини.

* * *

Триває баварсько-українська зустріч з питань економіки. Німецьку делегацію на чолі з прем'єр-міністром Баварії доктором Максом Штрайблем прийняв прем'єр-міністр України Леонід Кучма.

У розмові йшлося про багато проблем двосторонніх відносин. Прем'єр-міністр України особливу увагу приділив конкретним питанням, що стосуються переходу нашої держави до ринкової економіки. Зокрема, він вважає помилковим твердження окремих політиків, що наші селяни не хочуть брати землю. Якщо ми, казав він, допоможемо людям і мінітракторами, і пальним, добривами й іншим, приватизація землі піде повним ходом.

* * *

На знімку: під час бесіди у Верховній Раді України.

Фото Миколи КОЗЛОВСЬКОГО.

(Закінчення на 2-й стор.).

ВСТАНОВЛЕНО ДИПЛОМАТИЧНІ ВІДНОСИНИ

Виходячи з бажання зміцнювати дружні відносини і розвивати співробітництво, вирішили встановити дипломатичні відносини уряди України і Об'єднаних Арабських Еміратів та уряди України і Республіки Сенегал на рівні посольств з 15 жовтня 1992 року.

Читайте в номері

У наступному випуску

ЗОРЯНИЙ ШЛЯХ ЧУМАЦТВА

Парламентська хроніка

БАНКРУТУВАТИ НЕПРИЄМНО, АЛЕ...

Денне і вечірнє засідання 14 жовтня

За винятком обговорення «різного», у парламенті цього дня обійшлося без сплесків емоцій. І це, можливо, на краще, оскільки останні більше заважають, ніж сприяють законотворчій роботі. Окрім того, питання щодо внесення змін і доповнень до ряду законодавчих актів у зв'язку із Законом про банкрутство вимагало професіоналізму, а не дискусій на загальнополітичні теми, у яких всі, кому лише не лінькн, вважають себе великими мастаками.

Якщо у більшості випадків поправки до законодавчих актів приймалися без тривалих дискусій, то внесення змін до Закону «Про колективне сільськогосподарське підприємство» довелося переголосувати тричі.

Судячи з виступів та аргументації депутатів, які представляють, так би мовити, аграрний сектор, вони ніяк не можуть змиритися з тим, що колгосп чи радгосп може теж збанкрутувати. Як аргументи на користь відведення поправок наводилися дані про посуху в окремих областях України, а отже, і про неплатоспроможність господарств. Але при цьому ніхто й не заікнувся, що в цивілізованих країнах при стихійних лихах на допомогу аграрникам приходить держава, різні фонди. У нас же від сільськогосподарників постійно доводиться чути лише одне — дай! І, якщо вони матимуть надійну гарантію того, що завжди залишаться «на плаву» і при цьому будуть постійними боржниками у держави, то чекати заінтересованості у кращій роботі годі. І врешті-решт, про який ринок і різні форми власності може йтися, коли колгоспи і радгоспи прагнуть залишатися монополістами на виробництво?

Проте окремі парламентарії, продовжуючи наполягати на своєму, запропонували, щоб цей Закон не поширювався на сільськогосподарські підприємства. Тобто ні мало ні багато, а зробити його законом вибіркової дії. І лише нагадування про те, що Закон про банкрутство вже прийнято майже три місяці тому і коли не прийняти поправок, то його статті поширюватимуться і на Закон «Про колективне сільськогосподарське підприємство», очевидно, змусило все-таки проголосувати за внесення змін.

Щодо того, хто має право оголошувати підприємства банкрутами, одностайно прийшли до висновку — лише суд.

На вечірньому засіданні народні депутати обговорили та прийняли Закон про охорону праці, затвердили постанову про порядок введення його в дію.

Під час обговорення «різного» парламентаріям довелося зіткнутися з фактом недосконалості законів, які самі ж прийняли, та сваволлям владних структур. Судячи з прикладу, який навів народний депутат Черненко, скоро навіть голова сільвиконкому буде діяти, як йому заманеться, а не тільки представник Президента в районі.

Народний депутат Чародєєв ознайомив присутніх з ідеєю щодо майбутнього устрою України та окремих положень нової Конституції. Щоправда, дещо подібне не так давно нам доводилося чути від представників так званого РДК. До речі, відгомін кримських подій все ще відлунює в українському парламенті. Їм присвятили свої виступи три народні депутати.

Не обійдено увагою і міжконфесійні конфлікти та вимоги студентів, наведення порядку в комерції. Словом, «різне» є різне, однак, судячи з блоку запитань, які порушують парламентарії, Верховній Раді час від часу доведеться виконувати роль служби швидкого реагування.

Василь ТУГЛУК,
парламентський оглядач.

ДЕЩО ПРО МАЙБУТНІЙ СТРАЙК

Київська міська держадміністрація розповсюдила звернення до киян і назвала страйк, який готують працівники міського транспорту 19 жовтня, засобом політичного самоутвердження.

Вимоги страйкарів: відставка уряду В. Фокіна (це уже відбулося), сформування уряду народної довіри (схоже, така спроба відбувається, оскільки проти нового прем'єра категорично не висловлювався ніхто), вихід України з СНД (ще ніхто всерйоз не аналізував, які плюси і мінуси для України у такому членстві), проведення дострокових виборів нового складу парламенту (питання вирішується законним шляхом). Страйкарі вимагають негайно надати Києву статусу міста, яке постраждало від Чорнобильської катастрофи. Реально це можна зробити, лише вирішивши цілий комплекс економічних проблем, інакше «вирвані» обіцянки залишаться черговим, нічим не забезпеченим папірцем. Ну і, наостанок, вимога не призначати стару номенклатуру на керівні посади. (А чим нова номенклатура краща?) Міська адміністрація, заявляючи, що вважає страйк незаконним, висловила рішучий намір протидіяти йому всіма законними засобами і закликає киян і політичні партії тверезо подивитися на реалії, не дати застати себе зненацька.

ПЛІДНИЙ ВІЗИТ

(Закінчення. Початок на 1-й стор.).

Насущною проблемою, зазначив Леонід Данилович, у нас залишається розвиток переробної промисловості. Ми вирощуємо досить зерна, овочів, фруктів, виробляємо молока, м'яса, але маса цієї продукції гине через невміння зберегти й переробити її.

Тяжке становище склалося нині в Україні в галузі медицини. Потребує розв'язання і чорнобильська проблема. Доктор Штрайбль висловився за всебічну допомогу Україні у розв'язанні цих питань. Він розповів про конкретні заходи, що сприятимуть пожвавленню наших економічних відносин.

— Ринкова економіка, — сказав він, — не медовий пиріг. І в нас були серйозні проблеми, і ми не раз стояли на межі соціального вибуху. Ми через це перейшли. Україна з її величезним природним і людським потенціалом теж успішно перейде через цю важку долину.

Прем'єр-міністри України і Баварії схвалили ідею проведення в Баварії Днів України наступної весни.

Анатолій КРАСЛЯНСЬКИЙ,
Володимир САВЦОВ.

«Доброго ранку. Щось з нашою системою...»

або ЧИ ГНАТИМЕМО БАРАНІВ НА КАВКАЗ

Ранкове засідання 15 жовтня

Розпочинаючи ранкове засідання, головуючий Іван Степанович Плющ мав на увазі несправності в системі «Рада».

Але ці слова, погодьтеся, були б абсолютно доречні й на адресу системи Рад та й усієї нашої системи в цілому.

Сьогодні голодують студенти, й І. С. Плющ запевнив депутатів, що «працюємо з цією аудиторією»... Та питання, як з'ясувалося, стоїть ширше: хто працюватиме з аудиторією під назвою «народ», котрий, якщо не вжити негайних заходів, може голодувати на майдані під назвою Незалежна Україна.

У дзвони сполоху вже вкотре вдарили аграрники. Напередодні ввечері відбулося засідання двох постійних Комісій аграрно-промислового комплексу за участю Кабінету міністрів і нового Прем'єра. Як сказав, виступаючи від імені цих комісій, депутат Бичков, тривога і ще раз тривога... Аграрники вважають, що раніше першої половини 1993 року власну грошову одиницю вводити не можна. Без Росії перезимувати буде важко, а щоб вона нас «пригріла», то за це має взятися наш Президент. Мова насамперед про енергоресурси. На думку аграрників, у цій окремій галузі має бути введено мало не військовий стан: накласти арешт на електро- і нафторесурси, що є на наших базах і заводах, ввести туди відповідальних працівників Служби безпеки і взагалі, цитую іншого депутата,— «відкриймо таможні, та будемо гнати баранів на Кавказ і получати від них ресурси...».

Розрядив ситуацію у властивій йому спокійній манері той же Іван Степанович. Поперше, розпорядився вимкнути мікрофон. По-друге, запевнив, що він сьогодні ж матиме зустріч із Президентом і Прем'єр-міністром на цю тему. По-третє, закликав дотримуватися регламенту.

Розглядали проект Закону «Про статус суддів». Звісно, можна було б дорікнути парламенту, що питання судочинства нині не такі нагальні, як, скажімо, «цукрові жнива», котрі гальмуються нестачею насамперед пального. Це коли дивишся з бурякового лану... Якщо ж виходити із позицій поділу влад, то й тут, бачимо, «пального» бракує не менше... Суд, що претендує на роль однієї із трьох влад, залишатиметься кишеньковим, тим місцем, за висловом Степана Пушика, де карали, а не докопувалися до істини. Та й яким він міг бути, коли народний суддя і досі мусить ходити з простягнутою рукою до «власть імущих» — дайте, змилуйтесь, приміщення, друкарську машинку, папір, швабру... Отож чи можна сьогодні сварити авторів законопроекту, що вони заклали в нього «аж надто багато» пільг для суддів, котрих не мають представники інших двох влад. Тут не тільки нескромність, тут швидше «ринковобазарна» психологія: просимо багато і на маленьке, дивись, сторгуємося.

А звідси й «базарний» плюралізм: одні депутати вважають, що документ можна приймати у першому читанні, інші — лише як концепцію.

Очевидно, має рацію той, хто вважає, що щось не те з системою. А от щодо «доброго ранку»... Я знаю, так кажуть, коли ідуть на базар, а не з нього.

Анатолій БЕНЬ,
спеціальний кореспондент «Голосу України».

ЗВЕРНЕННЯ

представників трудових колективів і громадських організацій Алушти

Ми, представники більш як 130 трудових колективів і громадських організацій Алушти, вкрай стурбовані ситуацією, що склалася у Криму й Алушті в результаті неконституційної діяльності так званого Меджлісу. Прийняті 6 жовтня 1992 року цим незаконним органом рішення вже спровокували масові безпорядки у Сімферополі, вони спрямовані на розв'язання міжнаціонального конфлікту в Криму, який може вилитися у громадянську війну.

У цій обстановці ми, представники багатонаціонального населення Алушти, заявляємо рішучий протест проти таких дій і звертаємося до Президента України, Верховних Рад України і Криму, Кабінетів Міністрів України, Ради Міністрів Криму, правоохоронних органів **з вимогою припинити сваволля, суворо спитати з організаторів й натхненників погромів та інших протиправних дій.**

Ми закликаємо усіх мешканців Алушти об'єднатися для припинення протиправних дій, сприяння правоохоронним органам у підтримці громадського порядку, захисті наших осель, честі, здоров'я, життя наших матерів, дружин, дітей.

Безумовно, депортовані народи мають повернутися до Криму, але це повернення має проводитися за поважання законів, за стабільної соціально-політичної обстановки у Криму, не ущемляти права багатонаціонального населення, яке тут мешкає.

Закликаючи усіх жителів Алушти зберігати витримку й дисциплінованість, ми виступаємо за мирне розв'язання будь-яких конфліктів, проти застосування сили, але попереджаємо любителів провокацій і силового тиску, що не будемо байдуже спостерігати за протиправними діями, самовільним заняттям землі, спробами неконституційного захоплення влади.

Ми також звертаємося до засобів масової інформації з проханням об'єктивно відображати події, що відбуваються.

Прийнято на зборах представників трудових колективів і громадських організацій Алушти 7 жовтня 1992 року.

ОСНОВНІ ПИТАННЯ – ЕКОНОМІЧНІ

15 жовтня після тривалої перерви продовжила свою роботу 9 сесія Верховної Ради Криму. Голова Верховної Ради Криму Микола Багров проаналізував ситуацію, що склалась у зв'язку з подіями 1—6 жовтня. Відзначив, що «процес повернення депортованих народів не повинен утискувати права громадян інших національностей. Ми заявляємо про пріоритетне право особи. Ми хочемо зробити Крим спільним домом для людей усіх національностей»,— сказав він. Далі наголосив, що «нікому не вдасться розіграти кримсько-татарську карту», і що «процес повернення кримських татар повинен якомога більше набути планомірного характеру».

Багров акцентував увагу депутатів на тому, що в плані приймання і облаштування депортованих народів місцевим органам влади належить зробити ще багато. Висловив упевненість, що цей процес буде прискорено.

Голова Верховної Ради Криму також відзначив, що «по Криму гуляють чутки, що нібито хтось із міліціонерів під час відомих подій загинув. Відповідаю: ніхто не загинув».

Після цього ВР Криму вирішила розглянути низку економічних питань, зокрема «Про підготовку народногосподарського комплексу до осінньо-зимового періоду», «Про стан і раціональне використання гідро-мінеральних ресурсів Криму», «Про оподаткування доходів підприємств і організацій», «Про фонд підтримки підприємництва при Верховній Раді Криму».

До порядку денного внесено також інформацію про роботу депутатської комісії з розслідування випадків з народними депутатами Криму Вадимом Колісниченком і Лідією Коваленко.

Олександр ПІЛАТ,
власний кореспондент «Голосу України».

ТИМ, ХТО БОРОВСЯ ЗА ВОЛЮ

У середу в Рівному відбулися торжества з нагоди 50-річчя Української Повстанської Армії. Зранку в Свято-Воскресенському соборі відправили службу, потім у приміщенні обласного музично-драматичного театру відкрилося урочисте засідання. З вітальним словом до присутніх звернувся співголова Руху В. Чорновіл, рівненський науковець Г. Бухало прочитав доповідь, як створювалась і боролася УПА. Торжества продовжилися в урочищі Гутвин Костопільського району, де колись стояв штаб УПА-Північ. Тут на народні пожертви споруджується величний пам'ятник воякам, які віддали своє життя за вільну Україну. Архієпископ Рівненський і Острізький владика Роман відслужив молебень, перед громадою виступили представник Президента в Костопільському районі М. Кособуцький, народні депутати України В. Чорновіл і В. Червоній, учасники повстанської боротьби.

З ЧОГО ПОЧАТИ?

Кредитна політика

Куди веде політика «дешевих» грошей, кредитів, які нібито підтримують виробництво, стабілізують ситуацію, а, на думку деяких фахівців, і забезпечують необхідні структурні зрушення в економіці? Це дорога у прірву. Спробуємо проаналізувати ситуацію. При цьому не будемо оперувати фактами (вони, без сумніву, є), не це важливо. Я економіст, а не прокурор.

Момент перший. Низька процентна ставка за кредит призводить до того, що кредит починає виконувати функцію прямого безповоротного фінансування. Простенький приклад. Беру кредит на 10 мільйонів карбованців під 50 відсотків річних. Купую за них ліс і тримаю в запасі, нічого з ним не роблячи. Через рік ліс продаю, але вже за 100 мільйонів (за нинішньої інфляції це небагато), повертаючи банкові якихось 15 мільйонів карбованців. Отримую чистий «навар» у сумі 85 мільйонів карбованців, зауважте, не виробляючи ніякої продукції. Але якщо тут з нічого з'явилися додаткові 85 мільйонів, то в когось їх не стало. Чудес не буває. А не стало їх у вас, дорогі співвітчизники. Не виграли від цього й господарники, яким здавалося б, дуже вигідно отримувати кредити під низькі проценти, бо у зв'язку з розкручуванням інфляції навіть за стабільної процентної ставки доведеться брати значно більші суми кредитів (під створення запасів), а отже, сплачувати у кілька разів більші абсолютні суми проценту. Програєте ви подвійно, бо ваші тимчасово вільні чи постійні кошти, що залучаються банками під низький процент чи низькі дивіденди, використовуються в подальшому для спекуляцій. Краю цьому не видно. Хоча є — економічний колапс. Назву ще кілька дуже негативних наслідків: вигідно творити великі виробничі запаси і омертвляти величезні кошти, збільшувати нереалізовувані залишки готової продукції в надії (хоча чому надії? — у впевненості!) на швидке інфляційне зростання цін.

Момент другий. А чому ж низька процентна ставка розкручує інфляційну спіраль? Думаєте, я один такий розумний і хочу за такої ситуації взяти кредит? Ні. Всі хоч трохи розумні люди (і не треба тут звертатися до моральних засад — це безнадійно, мораль тут ні до чого) це прекрасно розуміють і прагнуть використати. В результаті різко зростає попит на кредити, які неможливо задовольнити існуючими кредитними ресурсами, а отже, постає потреба в кредитній емісії. Постає сила (фінансово досить могутня), яка буде добиватися політичного розв'язання цього питання.

Момент третій, безпосередньо пов'язаний з попередніми. За штучно, адміністративно занижених процентних ставках на кредит попит завжди перевищує пропозицію (навіть з урахуванням кредитної емісії). Отже, кредит потрапляє не туди, де він може бути найефективніше використаний, а до того, хто має особистий, дружній (чи інший) доступ до банку або ж... Виникає нормальне для такої ситуації явище — дефіцит і товарний голод, спекуляція, тільки на незвичний, специфічний «товар» — гроші. А чи не доводилося комусь із вас, шановні господарники, давати за кредит 50 відсотків банку, а 10—15 відсотків — хабара (даруйте, вживається краще слово — «комісійні») в кишеню тому, хто посприяв вам в отриманні кредиту? Але ж ці гроші (готівкою) треба десь узяти. Беруться вони знову ж таки з вашої кишені, громадяни (не буду розглядати способів). Уникають вони й оподаткування (як доход банку і особистий доход). Якщо ж наведена оцінка хибна, то прошу вибачення. Тоді я і мої колеги кепські економісти й зовсім не вміємо аналізувати наявну економічну ситуацію.

Четвертий момент. Адміністративний, командний контроль за процентними ставками в кінцевому підсумку не рятує від їх збільшення. Свідченням цього є зростання середніх процентних ставок протягом року. Так, у січні ставка рефінансування Національного банку становила 8 відсотків, у червні — 13, у кінці серпня — 30 відсотків.

Наступні моменти пов'язані з функціонуванням України в єдиному рублевому просторі і з нав'язаним схемою обігом купона (тільки готівковий). У Росії процентні ставки в банках значно вищі, а на рахунках і в Україні, і в Росії лежать одні й ті ж безготівкові рублі. Отже, гроші «тікають» завжди туди, де за них більше платять, тобто в Росію. Можлива схема: беру в банку України кредит 100 мільйонів карбованців під 50 відсотків річних, сплачую за них через рік 150 мільйонів, переказую їх у Росію (схеми переказу різні), кладу на депозитний рахунок під 70 відсотків і отримую 170 мільйонів рублів. Знову ж таки, за законами сполучених судин, хтось цю різницю повинен сплатити.

Ще один варіант. Внаслідок величезної, нічим не забезпеченої кредитної емісії в Україні ціни в 1,4—1,6 раза вищі, ніж у Росії. А це означає, що одним тільки переказом 100 мільйонів рублів в Росію (без урахування можливого виграшу на різниці у процентних ставках) можна отримати 40—60 мільйонів рублів зиску.

Ні в якому разі не хотілося б звинувачувати в цій ситуації підприємницькі структури. На їхньому місці зробив би аналогічно. Дивно було б розраховувати на іншу поведінку у створеному економічному середовищі.

Нині ведуться розрахунки щодо грошових відносин між Україною і Росією. За попередніми даними, по товарних потоках ми поставили Росії більше, ніж вона нам. Але й грошей більше надійшло в Росію, ніж назад. Нонсенс? Ні в якому разі. Це цілком припустимо. Це логічний наслідок нашої економічної політики, коли гроші з України «втікають» у Росію.

Може постати питання: а як же переказують гроші з України в Росію, коли існують міжбанківські «конфлікти», обмеження на грошові перерахування з однієї держави СНД в іншу, на яких дехто часто наголошує. Пригадаймо окремі факти. Сьогодні «з'явилися й успішно функціонують кілька десятків фірм, які за 8—12—15 відсотків сум легко налагоджують переказ грошей з однієї держави рублевої зони в іншу. Фахівці, з якими проводилися консультації, стверджують, що зробити це без банків неможливо! (Є тут окремі винятки, вони теж відомі). Як же так: але ж вони «конфліктують» і ніяк між собою зі спірних питань! Спробуйте з'ясувати, хто заснував такі фірми, за яких структур вони виникли чи з якими структурами вони пов'язані. Чи краще не треба?

Можна було б зробити приблизні розрахунки того, якої шкоди такий стан речей заподіяв нашій економіці, молодій незалежній державі (даруйте — не державі, а вам, громадянам). Це сотні мільярдів карбованців.

Що ж треба здійснити терміново в кредитній політиці для усунення нинішнього становища?

З цією метою необхідно не так уже й багато:

1. Зняти контроль, лібералізувати процентні ставки (на депозити і кредити, поточні вклади).

2. Ввести режим обов'язкового нарахування процентів на залишки коштів розрахункових рахунків підприємств, організацій та установ на рівні процентів на поточні вклади.

3. Законодавчо зобов'язати комерційні банки України подавати для щомісячної публікації в «Голосі України», «Урядовому кур'єрі» чи інших виданнях інформацію про рівень процентних ставок по банківських операціях.

4. Встановити жорсткі норми строків перерахування коштів між банками, які обслуговують суб'єкти господарювання (диференційовано в межах України, держав СНД, з іншими державами), за перевищення яких банк сплачує пеню в розмірі процента на поточні вклади (недавно прийнято рішення про відповідальність банків за прострочені з їх вини платежі в розмірі 0,5 відсотка за один день затримки).

5. Реорганізувати Державний ощадний банк України, комерціалізувати його (є тут ряд питань, пов'язаних з розпадом СРСР, а також інші проблеми, але їх треба, а головне, можна розв'язати), вилучити вклади населення в ощадбанках зі складу державного внутрішнього боргу, зняти відповідні суми витрат на обслуговування боргу з державного бюджету України, перейти до системи державного гарантування вкладів населення (до певних граничних сум на одного вкладника) за рахунок страхового фонду, який утворюється з відрахувань банків.

6. Заборонити Національному банку України проведення будь-яких комерційних банківських операцій.

7. Здійснити заходи оперативного банківського регулювання грошового обігу з боку Національного банку України (норми резервування, облікова ставка, операції з державними цінними паперами).

8. Припинити кредитну емісію (частково проблема розв'язується першим заходом. Однак питання, і дуже гостре, не знімається з порядку денного у зв'язку з платіжною кризою. Але про розв'язання цього питання потрібна окрема розмова).

Переконаний, що спеціалісти додадуть до цього переліку чимало ділових і розумних пропозицій. Але головне, принципове питання — перше.

Що це дає, які можливі наслідки пропонованих рішень?

По-перше, вільна ринкова процентна ставка за кредитні ресурси блокує будь-яку можливість появи на ринку інфляційних, не забезпечених кредитних ресурсів. У такий спосіб (разом із розв'язанням проблеми платіжної кризи), починає різко гальмуватися інфляція (ось вам і одна з форм державного регулювання цін, їх стримування, причому дуже істотного).

По-друге, гроші будуть, нарешті, теж визнані товаром (прикро, що чимало фахівців, говорячи за процеси ринкових перетворень, забували, що гроші теж, хоч і специфічний, але товар, і за користування ними треба платити — процент, дивіденд), припиниться спекуляція грішми, оскільки попит і пропозиція на них будуть урівноважені.

По-третє, припиниться омертвіння коштів за рахунок вкладення їх у надмірні, не зумовлені виробничою необхідністю запаси, у залишки нереалізованої продукції, тобто усувається такий чинник інфляції, як штучне зростання запасів для отримання виграшу внаслідок інфляційного зростання цін.

По-четверте, відновлюється інтерес населення до заощаджень грошових доходів (в останні місяці він упав до катастрофічної межі), а отже, посилюється престиж купона, його купівельна спроможність, зменшується тиск грошових доходів на ціни, які починають стабілізуватися (це, до речі, і одна з прямих форм соціального захисту вразливих верств населення).

По-п'яте, сьогодні, за нинішньої кредитної політики, немає і не може бути конкуренції між комерційними банками. Теперішній стан речей нагадує тогорічну ситуацію з товарними біржами (пам'ятаєте, вони росли, як гриби після дощу, і всі успішно процвітали в умовах, коли держава встановлювала більшість цін, а на них це не розповсюджувалося. Такі умови — Клондайк для подібних структур). Причина зміни ситуації — лібералізація цін. З їх відпущенням різко впав інтерес бірж утворення нових товарних бірж (хоча тут діяв і податковий чинник, але не він головний).

Лібералізація процентних ставок неминуче увімкне механізм конкуренції між комерційними банками (зникне дефіцит на гроші), а їх у нас в республіці вже чимало. Банки змушені будуть шукати, у кого взяти кредитні ресурси і в кого їх розмістити. Це вимагає повернення обличчям до своїх клієнтів, до культури обслуговування. Виграє той, хто «купує» гроші дорожче, а «продає» дешевше, тобто у кого менша маржа (різниця між процентом, за які продано гроші, і процентом, за які їх куплено). Чи треба буде директивно, адміністративно встановлювати маржу? Для чого? За такої ситуації, особливо за вміло встановленої облікової ставки Національним банком, вона буде мінімальною.

Для посилення конкурентних начал вводиться система обов'язкового зведеного інформування всіма банками даних про рівень процентних ставок з тим, щоб клієнти мали можливість вибору того банку, який пропонує кращі умови і краще обслуговування. Знайдеться чимало роботи і для Антимонопольного комітету. Його головне завдання — не припустити монопольних змов банків щодо сфер впливу і погодження процентної політики. Доведеться, очевидно, внести певні уточнення в антимонопольне законодавство України щодо банківської діяльності.

В нових умовах можливе і банкрутство комерційних банків. Тому (і у зв'язку з реорганізацією ощадного банку) пропонується введення системи державних гарантій щодо вкладів населення (до певних граничних сум на одного вкладника).

Наслідком лібералізації процентних ставок стане разове їх підвищення і неминуче негайне подальше зниження у зв'язку із зменшенням попиту на гроші. Процес падіння процентних ставок посилиться у зв'язку з реалізацією інших антиінфляційних заходів (ми їх уже частково розглядали, а більшість ще розглядатимемо). Тому комерційним банкам рекомендується відмовитися від політики річних процентних ставок і перейти до місячних, добре думати над умовами залучення грошей та їх розміщення.

У когось може постати запитання: чи не призведе лібералізація (на початковому етапі) підвищення процентних ставок, в першу чергу щодо вкладів громадян, підприємств та організацій, до посилення інфляції, звідки візьмуться необхідні та неінфляційні додаткові кошти? В жодному разі! І кошти знайдуться. Річ у тому, що за вільних ринкових процентних ставок кредит (а кредитні ресурси формуються за рахунок коштів громадян і підприємств) потрапить саме туди, де забезпечують його ефективне використання, гарантують його повернення (інші моменти регулюються законодавством про заставу і банкрутство), тобто де кредит обслуговує реальний рух виробництва і обігу суспільного продукту, інакше кажучи, не є інфляційний.

Відчуваю, що постає ще одне закономірне запитання: невже кредитну політику ми віддаємо тільки на волю стихії ринку? Аж ніяк! Є держава, є її вплив, активне державне регулювання.

По-перше, вже говорилося про засоби оперативного регулювання (норма резервування, облікова ставка, інше) з боку державного Національного банку України.

По-друге, державна кредитна політика має стати активним чинником структурної перебудови економіки України. Тільки не методом силового, адміністративного спрямування кредитів у ті чи інші сфери. Пропонуються такі рішення:

1. Звільнення (або надання пільг) від оподаткування прибутку комерційних банків, отриманого від розміщення кредитів у сфери, визначені державою пріоритетними.

2. Погашення комерційним банкам процентів за кредит (частково чи повністю) за рахунок відповідного державного фонду, що утворюється в складі державного бюджету (про нього ще піде мова у наступних розмовах), якщо він обслуговує пріоритетні напрями розвитку (скажімо, в аграрний сектор, у переробляння аграрної продукції тощо).

3. Надання державних гарантій під кредити, спрямовані на дрібний бізнес, фермерське господарство, підприємства тих галузей (незалежно від форми власності), яким за відповідними державними програмами визначено пріоритети в структурних зрушеннях.

Далі поговоримо за проблему платіжної кризи, яка провокує у величезних розмірах кредитну емісію.

Віктор ПИНЗЕНИК,
народний депутат України, член Державної думи України, професор економіки.

Передплата-93

● Розпорядженням голови Полтавської міськради А. Кукоби усім 160 депутатам міськради передплачено на наступний рік газету «Голос України». 76800 карбованців на це взято з позабюджетних надходжень. А. Кукоба зауважив, що користь від цього очевидна для депутатів.

● У Сторожинецькому міжгосподарському об'єднанні з переробки сільськогосподарської продукції (Чернівецька область) підприємство взяло на себе 50 відсотків вартості передплаченої його працівниками періодики, в тім числі й «Голосу України». Правда, загальна сума передплати не повинна перевищувати тисячу купонів.

● Львівська газета «Високий Замок» (колишня компартійна «Львовская правда») знайшла сили й мужність для другого дихання. Вона виходить двома мовами, дотримується центристських позицій, оперативна й інтелігентна. Свою першу річницю газета відзначила конкурсом краси «Міс модель «Високий Замок» і солідним концертом.

За повідомленнями наших власних кореспондентів.

Передплативши газету «Голос України», ви автоматично одержуєте безкоштовний поліс однієї з найбільших в Україні страхових фірм — страхового акціонерного товариства «Саламандра».

УМОВИ СТРАХУВАННЯ:

Об'єкт страхування — життя та здоров'я передплатника.

Від чого страхується — від травм внаслідок нещасного випадку, що призвели до інвалідності або смерті передплатника.

Страхове відшкодування — до 25 тисяч купонів в залежності від ступеня збитків, нанесених життю чи здоров'ю передплатника.

Строк страхування — на період передплати на газету «Голос України» у 1993 році.

Документи, необхідні для одержання страхового відшкодування — квитанція передплати на «Голос України» у 1993 році.

— Вирізаний з газети і заповнений на ім'я передплатника корінець страхового полісу САТ «Саламандра».

— Документ, що підтверджує настання інвалідності чи смерті передплатника в результаті нещасного випадку (у разі смерті відшкодування сплачується спадкоємцям потерпілого).

— Паспорт або посвідчення особи передплатника (у разі смерті передплатника документ, що підтверджує право успадкування).

Телефони для довідок: (8-0572) 22-47-04, 21-19-38.

Адреса: Харків, ДСП пл. Радянської України, 1, Палац праці, 7 під.

Страховое акционерное общество

САЛАМАНДРА

КОРЕШОК К СТРАХОВОМУ ПОЛИСУ

Фамилия ________ N квитанции о подписке ________

Имя ________

Отчество ________

Страхование жизни и здоровья от несчастных случаев

Страховая сумма - **25 000 рублей.**

Срок страхования - на период получения газеты "Голос Украины".

Начало срока - с 1 января 1993 года.

~~~~~~~ ПОЛИС САО "САЛАМАНДРА" - ВАШ ТАЛИСМАН! ~~~~~~

ФІЛІАЛИ САТ «САЛАМАНДРА» В УКРАЇНІ:

КИЇВ — 290-03-25, 290-02-22
ВІННИЦЯ — 3-83-06
Донбаський філіал (м. Горлівка) — 5-24-82
ДНІПРОПЕТРОВСЬК — 44-08-59, 96-99-18
ДНІПРОДЗЕРЖИНСЬК — 3-32-13
ДОНЕЦЬК — 93-11-54
ЗАПОРІЖЖЯ — 34-21-22
ІВАНО-ФРАНКІВСЬК — 3-24-11
КІРОВОГРАД — 55-33-14
КРИВИЙ РІГ — 65-44-28
КРАСНОПЕРЕКОПСЬК — 2-12-35
ЛУГАНСЬК — 53-15-37
МИКОЛАЇВ — 37-23-38
ОДЕСА — 28-88-86
ПОЛТАВА — 2-89-43
СВАЛЯВА — 2-28-82
ФЕОДОСІЯ — 7-38-09
ЧЕРНІГІВ — 13-55-55
ЯЛТА — 32-88-83
УЖГОРОД — 3-30-71
ЄВПАТОРІЯ — 3-00-94.

Cito

ПЕР

успішно пройшла... Московського ... науково-технічного ... мікрохірургії ока... крився на базі ... комплексу завод... металургії в сел... Броварями. Чому ... Києві? Хворим по... і свіже повітря. А... са! Та й комплек... ладнаний і оснащ... умебльовані кімна... двох чоловік, їда... медчастина...

Медичні верхи... нили тривалий і ... появі у нас Свят... рова. Аргумент: ... класних спеціаліст...

— Безум... — погодж... ліалу кандидат м... Людмила Казанец... кращі наші фа... операцію видале... за 40—45 хвилин... ська технологія д... бити за 12. То н... відмовлятися?

Поки що опер... тимуть у пересув... ній на два столи, ... москвичі. А в ... зможуть оперува... рих на день. На... хворому на від... добиться три-чот... вирахуйте проп... можність майбу... Не останнє питан... коштуват... пер... Близько ... исяч ... порівняти з Інсти... ургії ока, де з...

Анонс

ПЕРШИЙ СВІТОВИЙ КОНГРЕС УКРАЇНСЬКИХ ЮРИСТІВ

розпочнеться 18 жовтня о 15-й годині в Національному театрі опери і балету імені Шевченка в Києві. Реєстрація делегатів — 17 і 18 жовтня з 10 до 18-ї години у Київському будинку вчених (Володимирська, 45). Тут же 17 жовтня о 13-й годині відбудеться прес-конференція за участю членів Міжнародного оргкомітету.

За довідками звертатися до оргкомітету: Київ, вул. Старокиївська (колишня Леніна), 10, кімната 59, тел. 224-35-18 та 225-52-34.

Сергій ГОЛОВАТИЙ, голова оргкомітету.

«МИСТЕЦЬКИЙ ВЕРТОГРАД»

—це перша з циклу благодійних культурних програм, організованих Центром культури Спілки ветеранів війни в Афганістані Шевченківського району Києва та Міжнародним центром культури. «Мистецький вертоград» розпочнеться о 19-й годині 20 жовтня у колишньому Жовтневому палаці. Учасники — театр «Каскадер», ансамблі «Горлиця» та «Дзвони», хоровий гурт «Чумаки». Частина коштів піде на поліпшення умов життя «афганців».

Реалії

ДОЩІ НЕ ВИННІ

З настанням дощів ряд магістралей обласного центру через відсутність каналізації стають непридатними для руху громадського електротранспорту. Коли над містом циклон, десятки тисяч городян, які живуть, наприклад, на вулиці Харківській або на проспекті Космонавтів, не можуть користуватися тролейбусами. Їм краще стерпіти незручності погоди, ніж ризикувати життям, адже внаслідок короткого замикання вже загорілася одна з машин.

Віталій МАКСЮТЕНКО.
Суми.

Крісло для гостя

«НЕЗАЛЕЖНІСТЬ» ДОРОСЛІША ЗА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ

Виповнився рік програмі «Незалежність» Українського радіо. З нагоди ювілею наш кореспондент Костянтин Парişкура зустрівся із завідуючим редакцією актуальних студій УР Сергієм Омельчуком.

— Як народжувалася «Незалежність»?

— Непросто. Але з початку моєї журналістської кар'єри це був найщасливіший час. Рік існування передачі я б умовно розділив на дві частини: до і після 1 грудня. Перший етап, коли ми, 12 журналістів, зібраних з різних програм, почали працювати на одну конкретну ідею, на один день і час, коли треба було переконати не одного, не тисячу — мільйони людей у тому, що підтримка Акта про незалежність буде поворотним моментом у нашому житті... Атмосфера була супертворча. Кого ми тільки не запрошували, хто тільки не перебував у нас перед мікрофоном: депутати, цілі депутації депутатів, уся Народна і вся Верховна Рада. До речі, практично всі журналісти, які почали працювати у «Незалежності», не мали досвіду прямого ефіру, коли нема часу попрацювати над словом, коли не знаєш, чим закінчиться передача. У багатьох продовжував працювати внутрішній цензор, який говорив: навіщо ця гострота, ці кути? І від твоєї громадянської позиції, від уміння орієнтуватися у непередбачуваній ситуації залежав успіх програм... Програма відіграла досить серйозну роль. Про це говорить величезна пошта, дзвінки. Можна сказати, вона стала одним з лідерів серед програм актуальних студій на радіо. Це був перший етап. Потім гостро постало питання: що робити далі? Ми раділи здобутій незалежності, відчували, що якось прислужилися їй і раптом... мавр зробив свою справу, мавр може йти? Дехто так і говорив нам: хлопці, ви добре попрацювали, попрацюєте в інших передачах — треба буде перекривати московську програму, є де розвернутися. Мабуть, у декого виникала думка, що передача може стати небезпечною для спокійного життя. Так воно, зрештою, і було.

А ми подумали: до чого ми закликали? До руйнації. Тоталітарної системи, Союзу, «общности» рівноправних народів. Де-юре ми незалежність отримали, отримали свою державу. Де-факто її ще немає. Сиділи, думали, що далі робити. Закликати будувати «світле майбутнє»? Де: в окремо взятій сім'ї? місті? трудовому колективі? Дійшли висновку: тон передачі повинен стати емоційно спокійнішим. Повинно бути більше конструктивізму. Першим запитанням журналіста має бути: «А що ви пропонуєте?» Не стільки програми — програм сьогодні вистачає: і Кабінет міністрів пропонує програми, і Верховна Рада... Навчилися красиво говорити.

— «Нова Україна» дійшла висновку, що розробити повну програму побудови світлого майбутнього не можна...

— Так. Я — запеклий прагматик: що робити, хто це буде конкретно робити і як? Словом, що нас врятує? Україну, на мою думку, врятує інтелект. Хоч і кажуть, що ми генетично знекровлені, а все одно: хто вірить — той живе. Програма не врятує. Врятує розум, який будемо виховувати з дитсадка, зі школи, вузу. Програма у Шевченка: «І чужому научайтесь, і свого не цурайтесь».

— Конкретне запитання: як з «лінією»?

— Важко прогнозувати навіть, чим закінчиться передача... Лінія одна: знайти компетентних людей і надати слово.

— У боксі є рефері, який стежить за правилами. Роль журналіста у ефірному «двобої»?

— Не допускати до переходу «на особистості» і підтримувати певний регламент.

— «Вимкніть мікрофон»!

— Такого не було. Був випадок, коли депутат Головатий «розійшовся» і його не можна було зупинити. Але говорив він правильно — що потім підтвердилося — називав конкретні персоналії. Кабінет міністрів тоді був дуже незадоволений. Моя думка: чому б не запросити опонента? А якщо відмовиться — тоді, будь ласка, говоріть про це відкрито.

— Чи не намагаються і вам «вимкнути мікрофон»!

— Намагаються. Але часи не ті, прямих директив немає. Одне можу сказати: якщо до цього дійде, доведеться нас усіх просто звільнити...

— Коли виходить передача?

— Щодня, крім вихідних, о 12.10, а у дні засідань Верховної Ради — у велику перерву. Вона входить у щоденний мовний блок редакції актуальних студій творчого об'єднання інформаційно-публіцистичних передач, відомого як перша програма УР. Працюють чотири журналісти: Алла Стороженко, Сергій Куліда, Микола Довнич, і я — Сергій Омельчук. А ще — наша прекрасна ведуча і коментатор Емма Бабчук, позаштатні автори. Тематика — економіка, оборона, імідж України за кордоном. І тут моє завдання як координатора — не заважати працювати...

Милосердя

ДОПОМАГАЄ АМСТЕРДАМ

Нещодавно до Київської психіатричної лікарні імені Павлова прибув багатотонний автомобіль з інвентарем, одягом, взуттям для пацієнтів, літературою для лікарів-психіатрів. Зібрали все це члени міжнародної організації «Женевська ініціатива у психіатрії». З Голландії вантаж відправив, а тут зустрів керівник організації, відомий правозахисник Роберт ван Ворен. До речі, разом з ним до Києва прибула група, яка знімає спеціальну передачу про становище, що склалося в українській психіатрії, і планує використати її для збору пожертвувань на реконструкцію «Павловки» і придбання сучасного обладнання.

Пан Р. ван Ворен, який уже втретє в Україні, зазначив, що той жахливий стан, у якому він застав був лікарню, після зняття з посади місьнздороввідділом її головного лікаря А. Ревенка поступово поліпшується. І це, на його думку, дає підстави «Женевській ініціативі в психіатрії», як і всій світовій громадськості, не тільки чекати найшвидших змін на краще, а й самим у міру можливостей їх прискорювати.

З ініціативи Асоціації психіатрів України в «Павловці» побували також американські керівники Асоціації рідних психічнохворих. Ця дуже впливова організація налічує понад 150 тисяч членів. Є всі підстави вважати, що таку ж організацію незабаром буде створено і в Україні.

Семен ГЛУЗМАН.

Щось нове...

Без суп...

Особливо, ко... інформації. Ідe... ту інформацію, ... ми одержуємо ... дію і телебачен... хнічну. Хоча пр... кож. Всі проб... усунути націо... І говорилося на... аванпроекту, п... англо-французьк... «Матра Марконі... льно з «Брітіш...

Власне, то б... ки презентація... рада за ... стю... ра ... «...ртел... ставників заці... ністерств та ... яких у разі пр... екту буде ро... мовлення на ... обладнання для... ного супутни... Як зазначили ... фірм, проект ... ватися лише ... з підприємства... «Ми багато чу... їну, і були укр... побувавши на ... сон». Знадоб... часу, щоб зроз... вості Україн... керівник «М... спейс». Як ста...

Рекла...
~~~~~~~

...93

...но одер-
...їні стра-
...Саламанд-

...а
...ого ви-
...дплатника.
...лежності
...дплатни-

...у «Голос

Документи, необхідні для одержання страхового відшкодування — квитанція передплати на «Голос України» у 1993 році.

— Вирізаний з газети і заповнений на ім'я передплатника корінець страхового полісу САТ «Саламандра».

— Документ, що підтверджує настання інвалідності чи смерті передплатника в результаті нещасного випадку (у разі смерті відшкодування сплачується спадкоємцям потерпілого).

— Паспорт або посвідчення особи передплатника (у разі смерті передплатника документ, що підтверджує право успадкування).

Телефони для довідок: (8-0572) 22-47-04, 21-19-38.

Адреса: Харків, ДСП пл. Радянської України, 1, Палац праці, 7 під.

...акционерное общество
...АЛАМАНДРА
...ТРАХОВОМУ ПОЛИСУ
...квитанции о подписке ________
...т несчастных случаев
...азеты "Голос Украины".
...А" - ВАШ ТАЛИСМАН! ~~~~~~

ФІЛІАЛИ САТ «САЛАМАНДРА» В УКРАЇНІ:

КИЇВ — 290-03-25, 290-02-22
ВІННИЦЯ — 3-83-06
Донбаський філіал (м. Горлівка) — 5-24-82
ДНІПРОПЕТРОВСЬК — 44-08-59, 96-99-18
ДНІПРОДЗЕРЖИНСЬК — 3-32-13
ДОНЕЦЬК — 93-11-54
ЗАПОРІЖЖЯ — 34-21-22
ІВАНО-ФРАНКІВСЬК — 3-24-11
КІРОВОГРАД — 55-33-14
КРИВИЙ РІГ — 65-44-28
КРАСНОПЕРЕКОПСЬК — 2-12-35
ЛУГАНСЬК — 53-15-37
МИКОЛАЇВ — 37-23-38
ОДЕСА — 28-88-86
ПОЛТАВА — 2-89-43
СВАЛЯВА — 2-28-82
ФЕОДОСІЯ — 7-38-09
ЧЕРНІГІВ — 13-55-55
ЯЛТА — 32-88-83
УЖГОРОД — 3-30-71
ЄВПАТОРІЯ — 3-00-94.

Cito

ПЕРША ОПЕРАЦІЯ

успішно пройшла у філіалі Московського міжгалузевого науково-технічного комплексу мікрохірургії ока, який відкрився на базі оздоровчого комплексу заводу порошкової металургії в селі Пухівка під Броварами. Чому там, а не в Києві? Хворим потрібен спокій і свіже повітря. А тут така краса! Та й комплекс добре обладнаний і оснащений: зручно умебльовані кімнати на одного-двох чоловік, їдальня, басейн, медчастина...

Медичні верхи України чинили тривалий і впертий опір появі у нас Святослава Федорова. Аргумент: маємо своїх класних спеціалістів.

— Безум..., вони у..., — погоджу...ся директ... філіалу кандидат медичних наук Людмила Казанець. — Але найкращі наші фахівці роблять операцію видалення катаракти за 40—45 хвилин, а федоровська технологія дозволяє зробити за 12. То навіщо від неї відмовлятися?

Поки що операції проходитимуть у пересувній операційній на два столи, що її надали москвичі. А в стаціонарній зможуть оперувати до 60 хворих на день. Найскладнішому хворому на відновлення знадобиться три-чотири дні. От і вирахуйте пропускну спроможність майбутньої клініки. Не остання питання — скільки коштуват... перебування... Близько ... тисяч купонів. Як... порівняти з Інститутом мікрохірургії ока, де згадувана операція коштує 13—14 тисяч, то це небагато. Тим більше, якщо врахувати умови перебування, якість харчування, організувати яке тут збираються на замовлення, а також можливість одержати лікування загальних захворювань.

Втім, докладніше про все це бажаючі можуть дізнатися по телефону 543-39-98. Я ж тільки додам, що кошти на будівництво і оснащення «клініки у лісі» поки надав той же Федоров: 276 тисяч доларів. Політики нехай з'ясовують стосунки, сказав він, а ми повинні допомагати одне одному. Стосовно подальшого співробітництва Святослав Миколайович матиме бесіду з представником Президента у Києві Іваном Салієм наприкінці жовтня.

Марина ДЯТЛОВА.

ЗНОВУ ПРО...

Ми вже повідомляли про те, що між Федерацією футболу України і головним тренером національної збірної Анатолієм Коньковим виникло певне тертя. У чому ж його суть! Про це розповідає президент Федерації Віктор БАННИКОВ.

— Насамперед розповім про те, як обирали тренерів. Анатолій Коньков в інтерв'ю російській газеті «Спорт-експресс» сказав, що його призначили внаслідок якогось тиску згори. Одразу зазначу, що наша Федерація — незалежна організація. І часи керівних вказівок давно минули. Ми йдемо вперед демократичним шляхом і з нього збочувати не збираємось. Так-от, 16 вересня зібралася тренерська рада Федерації і з великого числа кандидатів — Біба, Базилевич, Бишовець, Блохін, Буряк, Коньков, Лобановський, Пузач, Сабо, Прокопенко, Матвієнко, Фоменко, Мунтян — обрала Конькова (національна збірна) і Мунтяна (олімпійська). Коли б названі були не вони, а інші спеціалісти, то ми клопоталися б на будь-якому рівні, щоб залучити їх до роботи.

Отож, тренерська рада, зробивши свій вибір, звернулася до виконкому Федерації з проханням затвердити її кандидатів. Це питання остаточно має бути розв'язане першого грудня.

На цей рік було заплановано ряд товариських поєдинків для національної команди України. Зокрема на жовтень — листопад планувалися матчі зі збірними Англії, Німеччини, Польщі, Білорусі, Молдови, Вірменії та Грузії. Німці та англійці відмовилися від зустрічей, мотивуючи це щільним календарем підготовки до чемпіонату світу. З поляками попередньо домовилися провести 18 листопада на їхньому полі поєдинок на рівні збірних клубів (гравці до 21 року). Стосовно ігор у Вірменії, Грузії та Молдові, то політична ситуація в тих ре-

гіонах змусила на... ся поки що від... того ж нам не... безпеки наших ... шилася Білорусь. ... рацією домовили... зустрічі 28 жовтн... ку — національн... в Тернополі — ...

Анатолій Конько... вав список канд... команди: з київсь... намо» — 9, «Дніпра... номорця» — 4, «М... 3, «Металурга» — 2... «Карпат» і «Кремен...» Усе, ніби, нормаль... враховуючи те, що... ють зіграти відпо... дуже престижні ... українського футбо... ки Кубка УЄФА з... том» (Бельгія), ми... Конькову не вклю... мівців до збірної... участь у поєдинку... руських футболіст... кове фізичне н... Не виключені й тр... ти «легіонерів»: ... запропонува... Протасова, Щербак... нецова, Михайличе... чельскіса. До реч... то мав розмови з ... ком, Кузнецовим ... кісом. Перші двоє ... лосилися приїхати,... кіс поставив кіль... конання яких йом... рантовано. Відмов... але й твердої згод...

Укупі з «іноземц... ревіреними на рі... гравцями з наших ... ли б сильний скла... жовтня зранку ... вив: «Якщо в збі... відсутні кияни, то ... юся від керівницт... матчі з білорусами...

Намагалися пере... толія Дмитровича... Тому вирішили по... лити збірну на ц... термін харків'яни... Ткаченка та дні... Миколу Павлова. ... працював, причом... зі збірною на матч..., має хороший ...

...ості

...ДОРОСЛІША ...ЕЖНІСТЬ

...лежності, ...ислужи- ...р зробив ...оже іти? ...р: хлоп- ...али, по- ...ередачах ...крювати ...є де роз- ...декого ...передача ...ною для ...воно, ...чого ми ...ції. Тота- ...у, «общ- ...народів. ...ть отри- ...державу. ... Сидіти, ...ити. Зак- ...е май- ... взятій ...у колек- ...тон пе- ...моційно ... бути ...му. Пер- ...урналіста ...пропонує- ...грами — ...тачає: і ...пропонує ...а Рада... ...говорити.

... дійшла ... повну ... світлого ...на...

...ний праг- ...це буде ...як? Сло- ... Україну, ...не инте- ...о ми ге- ...е все од- ... живе. ...: Врятує ...хувати ...ли, вузу. ...: «І чу- ...ого не

— Конкретне запитання: як з «лінією»?

— Важко прогнозувати навіть, чим закінчиться передача... Лінія одна: знайти компетентних людей і надати слово.

— У боксі є рефері, який стежить за правилами. Роль журналіста у ефірному «двобої»!

— Не допускати до переходу «на особистості» і підтримувати певний регламент.

— «Вимкніть мікрофон»!

— Такого не було. Був випадок, коли депутат Головатий «розійшовся» і його не можна було зупинити. Але говорив він правильно — що потім підтвердилося — називав конкретні персоналії. Кабінет міністрів тоді був дуже незадоволений. Моя думка: чому б не запросити опонента? А якщо відмовиться — тоді, будь ласка, говоріть про це відкрито.

— Чи не намагаються і вам «вимкнути мікрофон»!

— Намагаються. Але часи не ті, прямих директив немає. Одне можу сказати: якщо до цього дійде, доведеться нас усіх просто звільнити...

— Коли виходить передача!

— Щодня, крім вихідних, о 12.10, а у дні засідань Верховної Ради — у велику перерву. Вона входить у щоденний мовний блок редакції актуальних студій творчого об'єднання інформаційно-публіцистичних передач, відомого нам як перша програма УР. Працюють чотири журналісти: Алла Стороженко, Сергій Куліда, Микола Довнич, ну, і я — Сергій Омельчук. А ще — наша прекрасна ведуча і коментатор Емма Бабчук, позаштатні автори. Тематика — економіка, оборона, імідж України за кордоном. І тут моє завдання як координатора — не заважати працювати...

Милосердя

ДОПОМАГАЄ АМСТЕРДАМ

Нещодавно до Київської психіатричної лікарні імені Павлова прибув багатотонний автомобіль з інвентарем, одягом, взуттям для пацієнтів, літературою для лікарів-психіатрів. Зібрали все це члени міжнародної організації «Женевська ініціатива у психіатрії». З Голландії вантаж відправив, а тут зустрів керівник організації, відомий правозахисник Роберт ван Ворен. До речі, разом з ним до Києва прибула група, яка знімає спеціальну передачу про становище, що склалося в українській психіатрії, і планує використати її для збору пожертвувань на реконструкцію «Павловки» і придбання сучасного обладнання.

Пан Р. ван Ворен, який уже втретє в Україні, зазначив, що той жахливий стан, у якому він застав був лікарню, після зняття з посади міськздороввідділом її головного лікаря А. Ревенка поступово поліпшується. І це, на його думку, дає підстави «Женевській ініціативі в психіатрії», як і всій світовій громадськості, не тільки чекати найшвидших змін на краще, а й самим у міру можливостей їх прискорювати.

З ініціативи Асоціації психіатрів України в «Павловці» побували також американські керівники Асоціації рідних психічнохворих. Ця дуже впливова організація налічує понад 150 тисяч членів. Є всі підстави вважати, що таку ж організацію незабаром буде створено і в Україні.

Семен ГЛУЗМАН.

Щось новеньке

Без супутника жити важко

Особливо, коли не маєш інформації. Йдеться не про ту інформацію, яку ми з вами одержуємо з газет, радіо і телебачення, а про технічну. Хоча про цю — також. Всі проблеми може усунути національний супутник. Про його створення і говорилося на презентації аванпроекту, представленого англо-французькою фірмою «Матра Марконі спейс» спільно з «Брітіш телеком».

Власне, то була не стільки презентація, скільки нарада за ... ...стю органі... ра... ...ртелеком», пр... ставників зацікавлених міністерств та заводів, на яких у разі прийняття проекту буде розміщено замовлення на виготовлення обладнання для національного супутника України. Як зазначили представники фірм, проект може реалізуватися лише в кооперації з підприємствами України. «Ми багато чули про Україну, і були украй здивовані, побувавши на заводі «Мусон». Знадобиться багато часу, щоб зрозуміти можливості України», — сказав керівник «Матра Марконі спейс». Як стало відомо, на попереднє вивчення наших можливостей створення сучасної системи телекомунікацій знадобиться близько шести місяців. Протягом цього часу триватиме аналіз ситуації, підготовка бізнес-плану, які проводитимуться фахівцями названих фірм. Для фінансування такого аналізу планують звернутися за допомогою до комісії ЄС, і, звичайно, потрібна підтримка нашого уряду.

Якщо все буде гаразд, перший супутник зв'язку, створений за технологією «Матра Марконі спейс» спільно з нашими підприємствами, буде завершено через 5 років. Хоча можливі варіанти: «Укртелеком» налагоджує контакти не лише з названими фірмами. Безумовно одне — нам необхідний сучасний зв'язок. І рівень підготовки наших фахівців цілком відповідає вимогам Заходу. Принаймні, що стосується супутників. Отож, років за десять ми зможемо перейти на сучасні способи зв'язку (і телефонного, і трансляцій телепередач, і ділового).

Катерина ВОРОНЕНКО.

Повітряні яхт...

Одна кримська легенда розповідає. Зібралися якось на кордоні між морем та горами чайки і орли і засперечалися: хто довше протримається в повітрі? Чайки полинули над водою, орли — над гірськими вершинами. Довго тривав поєдинок.

Та ось повільнішими стають помахи чайчиних крил, дедалі нижче опускаються білопері. Зрештою, підупавши на силі, сіли чайки на воду. Орли ж, хоч би що, продовжували ширяти над шпилями гір. Літають і досі...

Місце, де відбувся пташиний поєдинок, назвало «орлиним гніздом», або ще Коктебелем, що в перекладі означає «край голубих вершин». Минув час, і тут разом з птахами, як боги на крилах, знялися у небо люди.

У 20—30-і роки нинішнього століття на легендарній Льотній горі в Коктебелі працювала уславлена Вища льотна планерна школа. Тут робили перші кроки в небо відомі авіаконструктори О. К. Антонов, С. В. Ільюшин, О. С. Яковлєв. Тут було покладено початок практичному освоєнню космічного простору — над коктебельськими вершинами на власноруч сконструйованих планерах літав майбутній Генеральний конструктор зоряних кораблів С. П. Корольов...

Пізніше тут випробовували міць своїх крил дельтапланеристи. А весною 1992 року в Планерському відкрила свої двері школа парапланеристів «Коктебель». Вона працює при Українській національній асоціації парапланеристів.

— Що таке параплан! — запитую у президента асоціації, директора Феодосійського авіаційно-спортивного музейного комплексу Євгена Білоусова, який сам провів у небі понад 300 годин, має за плечима солідну практику повітряних рейдів, тонко відчуває особливості цього романтичного і в той же час надзвичайно складного виду спорту.

— Ц... си й н... дицій... кання, ... тання. ... констру...

— Як...

— Бе... авіатор... нерист... ретичн... четверт... освоюв...

— Ху...

— Ви... ристів ... ликого ... ядром ... рин, Бі... авіацій... нів, уча... нерних...

— Як... ються!

— Бе... дована ... Але ви... парапла... Німеччи... отрима... зустріч... тах, ав... планер...

— Ко...

— За... здобул... сії, Мо... вень пі... казали ... і Грайм... напроч... чемпіон...

Реклама

...ША ОПЕРАЦІЯ

...у філіалі ...кгалузевого ...комплексу ...який від- ...здоровчого ...порошкової ...Пухівка під ...м, а не в ...бен спокій ...т така кра- ...добре об- ...ий: зручно ...на одного- ...я, басейн,

...країни чи- ...ертий опір ...ава Федо- ...ємо своїх

...и у... ...ректо... ...ічних наук ...— Але най- ...ці роблять ...катаракти ...федоров- ...воляє зро- ...о від неї

рація коштує 13—14 тисяч, то це небагато. Тим більше, якщо врахувати умови перебування, якість харчування, організувати яке тут збираються на замовлення, а також можливість одержати лікування загальних захворювань.

...проходи- ...операцій- ...її надали ...аціонарній ...до 60 хво- ...ладнішому ...ення зна- ...дні. От і ...у спро- ...ої клініки. ...— скільки ...вання ...онів. Як... ...м мікрохі- ...увана опе-

Втім, докладніше про все це бажаючі можуть дізнатися по телефону 543-39-98. Я ж тільки додам, що кошти на будівництво і оснащення «клініки у лісі» поки надав той же Федоров: 276 тисяч доларів. Політики нехай з'ясовують стосунки, сказав він, а ми повинні допомагати одне одному. Стосовно подальшого співробітництва Святослав Миколайович матиме бесіду з представником Президента у Києві Іваном Салієм наприкінці жовтня.

Марина ДЯТЛОВА.

...утника жити важко

...не маєш ...я не про ...ми з ва- ...азет, ра- ...а про те- ...о — та- ...ми може ...ьний су- ...створення ...резентації ...ставленого ...фірмою ...пейс» спі- ...леком». ...не стіль- ...кільки на- ...рем», пр... ...лених мі- ...аводів, на ...няття про- ...щено за- ...отовлення ...аціональ- ...України. ...едставники ...е реалізу- ...кооперації ...України. ...про Укра- ...здивовані, ...ді «Му- ...багато ...ги можли- ...— сказав ...Марконі ...ідомо, на

попереднє вивчення наших можливостей створення сучасної системи телекомунікацій знадобиться близько шести місяців. Протягом цього часу триватиме аналіз ситуації, підготовка бізнес-плану, які проводитимуться фахівцями названих фірм. Для фінансування такого аналізу планують звернутися за допомогою до комісії ЄС, і, звичайно, потрібна підтримка нашого уряду.

Якщо все буде гаразд, перший супутник зв'язку, створений за технологією «Матра Марконі спейс» спільно з нашими підприємствами, буде завершено через 5 років. Хоча можливі варіанти: «Укртелеком» налагоджує контакти не лише з названими фірмами. Безумовно одне — нам необхідний сучасний зв'язок. І рівень підготовки наших фахівців цілком відповідає вимогам Заходу. Принаймні, що стосується супутників. Отож, років за десять ми зможемо перейти на сучасні способи зв'язку (і телефонного, і трансляцій телепередач, і ділового).

Катерина ВОРОНЕНКО.

ЗНОВУ ПРО ЗБІРНУ

Ми вже повідомляли про те, що між Федерацією футболу України і головним тренером національної збірної Анатолієм Коньковим виникло певне тертя. У чому ж його суть? Про це розповідає президент Федерації Віктор БАННИКОВ.

— Насамперед розповім про те, як обирали тренерів. Анатолій Коньков в інтерв'ю російській газеті «Спорт-экспресс» сказав, що його призначили внаслідок якогось тиску згори. Одразу зазначу, що наша Федерація — незалежна організація. І часи керівних вказівок давно минули. Ми йдемо вперед демократичним шляхом і з нього збочувати не збираємось. Так-от, 16 вересня зібралася тренерська рада Федерації і з великого числа кандидатів — Біба, Базилевич, Бишовець, Блохін, Буряк, Коньков, Лобановський, Пузач, Сабо, Прокопенко, Матвієнко, Фоменко, Мунтян — обрала Конькова (національна збірна) і Мунтяна (олімпійська). Коли б названі були не вони, а інші спеціалісти, то ми клопоталися б на будь-якому рівні, щоб залучити їх до роботи.

Отож, тренерська рада, зробивши свій вибір, звернулася до виконкому Федерації з проханням затвердити її кандидатів. Це питання остаточно має бути розв'язане першого грудня.

На цей рік було заплановано ряд товариських поєдинків для національної команди України. Зокрема на жовтень — листопад планувалися матчі зі збірними Англії, Німеччини, Польщі, Білорусі, Молдови, Вірменії та Грузії. Німці та англійці відмовилися від зустрічей, мотивуючи це щільним календарем підготовки до чемпіонату світу. З поляками попередньо домовилися провести 18 листопада на їхньому полі поєдинок на рівні збірних клубів (гравці до 21 року). Стосовно ігор у Вірменії, Грузії та Молдові, то політична ситуація в тих регіонах змусила нас утриматися поки що від змагань. До того ж нам не гарантували безпеки наших людей. Залишилася Білорусь. З її Федерацією домовилися провести зустрічі 28 жовтня: в Мінську — національних збірних, а в Тернополі — олімпійських.

Анатолій Коньков підготував список кандидатів до команди: з київського «Динамо» — 9, «Дніпра» — 5, «Чорноморця» — 4, «Металіста» — 3, «Металурга» — 2, «Шахтаря», «Карпат» і «Кременя» — по 1. Усе, ніби, нормально. Але, враховуючи те, що кияни мають зіграти відповідальні й дуже престижні для всього українського футболу поєдинки Кубка УЄФА з «Андерлехтом» (Бельгія), ми порадили Конькову не викликати динамівців до збірної. Адже їхня участь у поєдинку проти білоруських футболістів — додаткове фізичне навантаження. Не виключені й травми. Натомість запропонували викликати «легіонерів»: Литовченка, Протасова, Щербакова, Кузнецова, Михайличенка, Канчельскіса. До речі, я особисто мав розмови з Михайличенком, Кузнецовим і Канчельскісом. Перші двоє одразу зголосилися приїхати, а Канчельскіс поставив кілька умов, виконання яких йому було гарантовано. Відмови не було, але й твердої згоди не почув.

Укупі з «іноземцями» і перевіреними на рівні збірної гравцями з наших клубів мали б сильний склад. Але 8 жовтня зранку Коньков заявив: «Якщо в збірній будуть відсутні кияни, то я відмовляюся від керівництва нею на матчі з білорусами».

Намагалися переконати Анатолія Дмитровича. Але марно. Тому вирішили попросити очолити збірну на цей короткий термін харків'янина Леоніда Ткаченка та дніпропетровця Миколу Павлова. Перший уже працював, причому успішно, зі збірною на матчі з угорцями, має хороший контакт з гравцями. Павлов добре зарекомендував себе успішною роботою в «Дніпрі».

— А Коньков не протестуватиме?

— Які протести? Він же сам відмовився.

— Чи залишиться він після мінської зустрічі на посаді головного тренера?

— А це вже вирішуватиме виконком Федерації. На його засіданні Коньков і Мунтян мають ознайомити присутніх зі своїми програмами роботи. Щоправда, хочу підкреслити, що не звинувачуємо Анатолія Дмитровича за його рішення. Він поки що не затверджений. Інша річ, якби він вже підписав контракт, тоді й висновки були б інші. Особисто по-людськи розумію його. Напевно, йому не з руки сьогодні готувати команду до конкретної події.

Хочу підкреслити, що й надалі Федерація старатиметься не втручатися в творчу лабораторію тренерів збірних.

— А якщо виконком не затвердить названі кандидатури?

— Така ситуація вже була в колишньому СРСР: тренерська рада назвала Кучеревського, а виконком зупинився на кандидатурі Бишовця. Не хочу сказати, що й у нас виникне подібна ситуація. Але все можливе. Розглядатимуться тоді нові кандидатури. Україна ще не збідніла на тренерські кадри.

— Які плани збірної, де вона гратиме домашні матчі?

— Маємо пропозиції зіграти від федерацій Австрії та Швеції. Відносно проведення домашніх матчів, то географія тут найширша: Донецьк, Чернігів, Київ, Львів, Луцьк, Полтава, Одеса, Тернопіль, Дніпропетровськ, Кривий Ріг... Люди повинні бачити своїх улюбленців. Тому перевага столиці не віддаватиметься. Головне, щоб у тих містах були належні умови для телетрансляцій.

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

Щойно стало відомо

Канчельскіс гратиме за Україну

Позавчора в Москві збірна Росії провела свій перший відбірковий матч чемпіонату світу-94 проти збірної Ісландії. Господарі здобули мінімальну перемогу — 1:0. Цей гол забив Юран.

Напередодні зустрічі російська преса багато уваги приділяла питанню, за кого ж гратиме півзахисник англійського клубу «Манчестер Юнайтед» Андрій Канчельскіс.

Канчельскіс виявився справжнім українським патріотом і запевнив, що гратиме тільки за національну команду України. Як відомо, 28 жовтня наші футболісти проведуть товариський матч у Мінську проти збірної Білорусі. Щоправда, Канчельскіс не зможе прибути на той поєдинок, бо наступного дня «Манчестер Юнайтед» грає відповідальний матч першості Англії. А вже в наступних іграх нашої національної команди у її складі ми побачимо цього футболіста.

Як нам стало відомо, до Мінська прибудуть «зірки» українського футболу, які виступають у зарубіжних клубах: Геннадій Литовченко і Олег Протасов (обидва — «Олімпіакос», Греція), Олексій Михайличенко і Олег Кузнецов (обидва — «Глазго Рейнджерс», Шотландія), Олександр Заваров («Нансі», Франція)...

Позавчора відбувся одинадцятий тур у чемпіонаті України серед клубів другої ліги: «Шахтар-2» — «Явір» — 1:1, «Азовець» — «Зірка» — 1:0, «Дружба» — «Чорноморець-2» — 1:0, «Оріяна» — «Галичина» — 2:1, «Дніпро» — «Дністер» — 1:0, «Меліоратор» — «Хімік» — 1:1, «Титан» — «Газовик» — 1:2, «Кристал» — «Вагонобудівник» — 1:0, «Чайка» — «Бажановець» — 1:1.

Наступний тур пройде завтра.

Геннадій ОЗЕРЧУК.

Повітряні яхти Криму

Одна кримська легенда розповідає. Зібралися якось на кордоні між морем та горами чайки і орли і засперечалися: хто довше протримається в повітрі? Чайки полинули над водою, орли — над гірськими вершинами. Довго тривав поєдинок.

Та ось повільнішими стають помахи чаїчиних крил, дедалі нижче опускаються білопері. Зрештою, підупавши на силі, сіли чайки на воду. Орли ж, хоч би що, продовжували ширяти над шпилями гір. Літають і досі...

Місце, де відбувся пташиний поєдинок, названо «орлиним гніздом», або ще Коктебелем, що в перекладі означає «край голубих вершин». Минув час, і тут разом з птахами, як боги на крилах, знялися у небо люди.

У 20—30-і роки нинішнього століття на легендарній Льотній горі в Коктебелі працювала уславлена Вища льотна планерна школа. Тут робили перші кроки в небо відомі авіаконструктори О. К. Антонов, С. В. Ільюшин, О. С. Яковлєв. Тут було покладено початок практичному освоєнню космічного простору — над коктебельськими вершинами на власноруч сконструйованих планерах літав майбутній Генеральний конструктор зоряних кораблів С. П. Корольов...

Пізніше тут випробовували міць своїх крил дельтапланеристи. А весною 1992 року в Планерському відкрила свої двері школа парапланеристів «Коктебель». Вона працює при Українській національній асоціації парапланеристів.

— Що таке параплан? — запитую у президента асоціації, директора Феодосійського авіаційно-спортивного музейного комплексу **Євгена Білоусова**, який сам провів у небі понад 300 годин, має за плечима солідну практику повітряних рейдів, тонко відчуває особливості цього романтичного і в той же час надзвичайно складного виду спорту.

— Це синтез парашута і планера. Звідси й назва літального апарата. Якщо традиційно парашут призначений для опускання, то ми його використовуємо для літання. Звичайно, це парашут особливої конструкції.

— Які основні завдання школи?

— Безумовно, підготовка нових загонів авіаторів. Протягом десяти днів парапланеристи одержують тут всі необхідні теоретичні і практичні навички. Вже на третій-четвертий день юнаки і дівчата починають освоювати ширяючі польоти.

— Хто готує пілотів?

— Високий рівень підготовки парапланеристів — це здебільшого заслуга невеликого дружного колективу інструкторів, ядром якого стали феодосійці — Жукарин, Білорусов, Шеленков і Рожко. Вони — авіаційні інженери, конструктори парапланів, учасники і переможці різних парапланерних змагань.

— Які методики навчання використовуються?

— Безперечно, система навчання побудована на основі вітчизняних методик. Але використовуємо і досвід зарубіжних парапланерних шкіл — Австрії, Франції, Німеччини. Багато корисної інформації отримали курсанти і викладачі під час зустрічей з відомим німецьким тест-пілотом, автором ряду підручників з парапланеризму Карстеном Патером.

— Кого обслуговує школа?

— За перші два місяці в нашій школі здобули крила спортсмени з України, Росії, Молдови, Казахстану. Добротний рівень пілотування в залікових польотах показали курсанти з Англії — Джо Мелон і Грайм Холдер. Мені як інструктору було напрочуд легко з ними працювати. Джо — чемпіонка Англії з парашутного фристайлу, Грайм — досвідчений дельтапланерист, який займається повітряним туризмом. Виявляється, є такий спосіб мандрівок.

Нині в школі йде осінній набір в групи підготовки пілотів. Заявки можна подавати в Феодосію, в асоціацію парапланеристів. Телефон — 3-20-28...

Звичайно, в короткій бесіді неможливо розповісти про всі особливості й специфіку безмоторних польотів. Тому додам, що про це ви зможете прочитати у книзі Євгена Білоусова «Сонячні вітрила», яка вийде друком 1993 року у видавництві «Веселка».

Зінаїда ДОВГАРТ,
кореспондент «Голосу України».

На фото: політ парапланера.
Фото М. ГОРШКОВА.

ЄДИНИЙ ВИХІД — ВИХІД З РУБЛЕВОЇ ЗОНИ

9 ЖОВТНЯ В БІШКЕКУ ПРОХОДИЛА ЗУСТРІЧ ГЛАВ ДЕРЖАВ СНД, НА ЯКІЙ ПОРЯД З ІНШИМИ ПИТАННЯМИ РОЗГЛЯДАВСЯ ПРОЕКТ УГОДИ ПРО ЄДИНУ ГРОШОВУ СИСТЕМУ, ГРОШОВУ КРЕДИТНО-ВАЛЮТНУ ПОЛІТИКУ ДЕРЖАВ, ЯКІ ЗБЕРЕГЛИ РУБЛЬ ЯК ЗАКОННИЙ ПЛАТІЖНИЙ ЗАСІБ.

Нічого доброго від підписання цієї угоди нас не чекало і не чекає. Справа в тому, що з ряду причин, в тому числі об'єктивного характеру (наприклад, висока вартість енергоносіїв), економіка України в цілому втратила конкурентоспроможність у межах СНД. Про це свідчить хоча б той факт, що в нас рівень середніх цін вищий порівняно з іншими державами. Якщо ми залишимось у рублевій зоні, перед нами поставлять вимогу припинити будь-які самостійні кроки у сфері бюджетної, грошово-кредитної політики та оплати праці і на першому етапі підпорядкують справу емісійно-кредитного регулювання Центральному банку РФ, а на другому — міждержавному емісійному банку, який здійснюватиме регулювання єдиної грошової системи. Це означає, що жодної позики підприємствам України протягом 1992—1993 років ми вже не зможемо видати і як наслідок — розорення маси підприємств металургійної, вугільної та інших галузей промисловості, тобто всіх тих, у кого рівень затрат вищий, ніж у державах СНД. Я не буду тепер аналізувати, чому так сталося. Це питання окреме. Але всі повинні зрозуміти, що альтернативи для нас тут не було: підписання угоди про єдину грошову систему призвело б до надзвичайно тяжких наслідків для економіки України, до подальшого зниження і без того вкрай низького життєвого рівня, різко загострило б соціальне і політичне становище.

Ось коротко про те загальне тло, на якому було прийнято рішення про запровадження національної валюти. В той же час слід сказати, що ми виходимо з рублевої зони з дуже важким тягарем — величезним зовнішнім боргом, який утворився внаслідок «втечі» грошей. Причиною цього в першу чергу є об'єктивні економічні фактори, викликані вищим рівнем цін, відсутністю активно функціонуючого валютного ринку, низькими процентними ставками, причому на кілька порядків нижчими, ніж в інших державах рублевої зони. Внаслідок цього за III квартал цього року тільки в Росію «спливло» 447 мільярдів карбованців, а від Росії надійшло всього 57 мільярдів, причому з кожним днем темпи «втечі» грошей наростали. Тут, вочевидь, спрацьовує і психологічний фактор: страх перед реформою, розрахунок на отримання вигоди в результаті простої перегонки грошей та інше. Цю проблему потрібно було вирішувати, вкрай необхідно було зупинити цей вал «втечі» грошей. Адміністративно цього ми заборонити не могли, хоча деякий час діяла вказівка щодо припинення розрахунків, яку ми швидко скасували.

Всі гроші, які «втекли» за межі України, відповідні держави розглядають як рублеву інтервенцію з нашого боку, і всі ці гроші буде пред'явлено Україні для отоварення. З Латвією, наприклад, на міжурядовому рівні вже підписано відповідну угоду на 7,8 мільярда карбованців. Литва, яка з 1 жовтня запровадила національну валюту, пред'явила нам вимоги більш як на 8 мільярдів, але найскладніше становище — з Росією. Ми вже називали величезну суму грошей, які туди «спливли». Велику надію ми покладаємо на досягнуту нещодавно домовленість про порядок визначення суми державної заборгованості з урахуванням погашення платежів за фактично здійсненими поставками на дату введення української грошової одиниці.

Тепер про основні принципи реформи, яка на нас чекає. За наявності різних варіантів проведення реформи ми повинні вибрати такий, який був би найбільш економічно реалістичним і доцільним для нашої держави. Для всіх зрозуміло, що найближчим часом ми не ввійдемо до західного ринку, а отже, нам треба буде працювати в межах ринку держав колишнього СРСР. Цим і визначається принцип введення повної конвертованості українського карбованця до рубля і погодженості валютної політики з відповідною політикою інших держав.

Єдиним законним платіжним засобом стає український карбованець, у готівковому обігу — купон Національного банку України. Платежі в рублях на території України буде заборонено. З моменту проведення реформи всі наші позики видаватимуться тільки українськими карбованцями, за межі України вони вийти не зможуть.

Практично ця реформа так, як вона планується, буде здійснюватися в повній відповідності до процедури, передбаченої Міжнародним валютним фондом для держав, що виходять з єдиного грошового простору, без будь-якої шкоди для іншої сторони. Буде здійснено переоцінку залишків на рахунках, усіх боргових зобов'язань, активів і пасивів банків. Нам доведеться переоцінити і баланси підприємств. Облік усіх балансів підприємств з цього моменту буде вестися тільки в українських карбованцях.

Ключовою є проблема розрахунків з державами рублевої зони. Позбавивши себе права емісії чужої валюти, ми зможемо здійснювати розрахунки лише за принципами, прийнятими у світовій банківській практиці — у межах реально отриманої валюти від іншої держави. Угода про механізм таких розрахунків і була підписана 3 жовтня в Києві. Вона передбачає відкриття нового кореспондентського рахунку Національного банку України в Центральному банку Росії, і всі платежі будуть зараховуватися на цей рахунок. Рублі, які надходитимуть на адресу наших постачальників, будуть в обов'язковому порядку продаватися банкам. Причому оскільки конвертація проводиметься в нашому РКЦ, то основний тягар виконання валютних операцій та пов'язаного з цим ризику лягатиме на Національний банк України. Другий канал, по якому рублі будуть надходити в Україну, — кореспондентські рахунки комерційних банків. Для тих банків, які вестимуть розрахунки по кореспондентських рахунках, існує ризик втрат від курсових коливань.

Нам дуже хотілося б, щоб канал кореспондентських рахунків комерційних банків став основним. Лише в цьому разі розрахунки будуть здійснюватися в тому режимі, який необхідний для нормальних економічних відносин держав. По суті, це відомий банкам стандартний механізм міжнародних розрахунків. Єдина особливість, що додається до нього, це те, що валюта стає власністю банку. Це — загальноприйняте явище, але у нас до цього часу валюта перебуває у власності клієнтів, яким відкривалися відповідні рахунки. Нам вкрай необхідно було робити поправку на цей момент.

Особливо великого значення набувають питання здійснення внутрішніх розрахунків. У безготівкових розрахунках підприємств, установ та організацій у межах України та в країнах рублевої зони будуть застосовуватися доручення, вимоги-доручення, акредитиви, векселі, перекази, чеки. У межах України можуть використовуватися до початку наступного року платіжні вимоги. Системи розрахунків між банками України та банками інших держав рублевої зони будуватимуться таким чином, щоб розрахунки з кожною з держав велися окремо від розрахунків банків на території України (внутрідержавні розрахунки) і від розрахунків з іншими державами (міждержавні розрахунки). Розрахунки між банками проводитимуться на підставі банківських доручень (авізо).

Слід зазначити, що останнім часом для поліпшення внутрішніх розрахунків ми вжили певних заходів. У першу чергу, зняття будь-яких обмежень на прямі розрахунки між банками України. Гроші стали перераховуватись безпосередньо з одного банку до іншого з наступним відображенням на кореспондентських рахунках у розрахунково-касовому центрі НБУ. Тому звинувачення у навмисній затримці розрахунків для одержання якоїсь вигоди, що неодноразово зустрічалися на сторінках газет, не мають жодної підстави. Хоча говорити, що тут усе гаразд, теж не можна. Ще багато недоліків є в роботі банків при обробці документів, чимало недоліків у роботі пошти. Все це значно затягує строки доставки документів.

Запровадження національної валюти — це не тільки технологічна акція. Ми, по суті, переходимо до статусу держави, яка має вже свою, повністю контрольовану економіку. Економічний простір України відмежовується, і відтепер відповідальність за грошово-кредитну політику, за її якість у стократ збільшується.

Більш детальна розмова про грошово-кредитну політику — це матеріал для окремої статті. Тепер же хочеться звернути увагу ще на один момент, дуже важливий для проведення реформи. Наші поставки продукції в Росію склали за III квартал 93 мільярди карбованців, і це тільки по тих видах продукції, які поставляються згідно з міждержавними угодами. Реальні поставки значно більші. Надходження грошей за цей квартал — 57 мільярдів карбованців. Це означає, що знов-таки більша частина товарів відвантажується за межі України без попередньої оплати і без гарантії її. Якщо таку систему відносин буде збережено, то економічні наслідки для держави будуть плачевні. За низької пропозиції і великого попиту на рублі нам нічого іншого не залишається, як збалансувати цей підвищений попит, викликаний ненадходженням рублів, зниженням курсу своєї валюти. Пониження ж курсу національної валюти вестиме до подальшого зростання цін на внутрішньому ринку, до посилення інфляції. Тому, знаючи реальний стан, треба зробити все можливе, щоб провести в життя таку політику, яка забезпечила б надходження рублів.

Микола СИВУЛЬСЬКИЙ,
перший заступник голови правління НБУ.

ДО РОЗВОЮ — ЧЕРЕЗ КОСМОС

Україна — космічна держава, член Комітету ООН з мирного використання космічного простору. Вона має розвинену науково-технічну та промислову базу, яка сформувалася під час виконання практично всіх космічних програм колишнього Союзу. Але, виступаючи в ролі виконавця програми, керованих з центру, Україна не набула досвіду замовника та організатора космічних проектів, не створила власної інформаційної та координаційної системи, не встановила прямих контактів з провідними космічними державами світу. «Космічну кухню» лише нині починають відкривати для себе Національне космічне агентство, Академія наук, Міністерство оборони та інші відомства України.

РОБОТА розпочалася — ведеться розробка національної космічної програми, підготовлено деякі важливі міждержавні угоди про спільну діяльність у галузі дослідження та використання космічного простору. На 35-й сесії ООН Україна заявила світовому співтовариству про свої наміри щодо участі в міжнародних космічних проектах. Нині проводиться інвентаризація «космічного майна», яке розташоване на території України. Проте нова політична ситуація створила й нові проблеми. Одна з них — контроль космічного простору, зокрема, використання систем протиракетного нападу в інтересах оборони України та розвитку її науково-технічного та економічного потенціалу. Тут виникає проблема відносин з деякими колами Росії. Щоб не бути голослівними, наведемо думку полковника Родіонова, начальника прес-служби космічних військ Росії: **«Раптовий намір України створити власну систему контролю космічного простору — один з прикладів такого роду** (йдеться про «космічну мігрень» уряду Росії у зв'язку з суверенітетом держав.— **Авт.**)... **Є лише оптична станція й два радіолокаційні пости поблизу Севастополя та Мукачевого. Немає ні спеціалістів, ні центру збирання інформації. Є, судячи з усього, прагнення стати третьою (після США і Росії) країною, яка володіє такою престижною стратегічною системою».**

Або ще одна цитата: **«Україна пред'явила виняткові права на об'єкти цієї** (мається на увазі наземної космічної — **авт.**) **інфраструктури в Євпаторії й поблизу міста Дунаївці».**

Дещо дивно читати такі міркування російського полковника, адже йдеться про власність України. Власність, якою потрібно розумно розпорядитися. До речі, разом з Росією та іншими державами, причетними до «космічного пирога» колишнього Союзу.

Додали труднощів розвитку космічної галузі, як це не парадоксально, й процеси розсекречення донедавна закритої інформації. Чимало чуток і побоювань, зокрема в мешканців Закарпаття, з'явилося сьогодні довкола Мукачівської радіолокаційної станції (РЛС), яка є одним з важливих джерел повітряно-космічної інформації та оборонним об'єктом нашої держави.

Економічний режим роботи Мукачівської РЛС та використання її з метою фундаментальних наукових досліджень детально обговорювалися в Академії наук України.

Після тривалих дискусій науковці разом з представниками Міністерства оборони дійшли висновку, що Мукачівська станція — важливий об'єкт для побудови моделі іоносфери над територією України, вивчення Всесвіту в режимі чутливого радіотелескопу тощо. До речі, другий спосіб використання РЛС запропонував професор Ю. Ямпольський, співробітник Радіоастрономічного інституту АН України. Він дослідив, що, за умови роботи станції в режимі високочутливого радіотелескопу, відпадають усі екологічні проблеми, пов'язані з використанням потужних випромінювачів радіохвиль. Адже вивчення навколоземного космічного простору і, зокрема, його іонізованого компонента, іоносфери, має величезне значення для радіозв'язку, калібрування навігаційних систем тощо. Крім того, іоносфера Землі — дуже чутливий камертон, який відгукується на різноманітні природні та штучні явища: сонячні спалахи та магнітні бурі, землетруси, урагани, хімічне та радіаційне забруднення.

Після скрупульозного обговорення питання Мукачівської РЛС представники Академії наук та Міністерства оборони України вирішили звернутися до уряду України з пропозицією про спільне науково-технічне та оборонне використання цієї станції. Запропоновано також вивчити питання участі в цих дослідженнях іноземних учених та створення в Закарпатті відповідного міжнародного центру космічних досліджень.

Що ж стосується закидів російських полковників стосовно прагнень України «стати третьою (після США й Росії) державою, яка володіє престижною стратегічною системою», то ми не приховуємо: таке бажання є. І це не амбіції, а нагальна потреба космічної держави України. Сьогодні ж космічні дослідження — це величезний стимул науково-технічного прогресу, сфера нових міжнародних зв'язків, зрештою, сходинка до цивілізації.

Володимир ГОРБУЛІН,
генеральний директор Національного космічного агентства України;
Михайло ЛОПАТІН,
командуючий військами ППО Збройних Сил України;
Ярослав ЯЦКІВ,
голова комісії космічних досліджень АН України, академік.

НАЦІОНАЛЬНА СВЯТИНЯ

У нашій газеті (№183) була надрукована відозва Українського товариства охорони пам'яток історії та культури до громадян України у зв'язку з актом вандалізму, вчиненим на батьківщині Шевченка. Але як свідчать листи до редакції, скоєне хвилює не тільки активістів Товариства.

ХАТУ НЕОБХІДНО ВІДНОВИТИ

З прикрістю сприйняли ми новину про знищення батьківської хати Тараса Григоровича Шевченка. Таке, враження, ніби хтось плюнув в обличчя. Вважаємо, що хату, наперекір усім злим силам, необхідно відбудувати. В Україні є багато патріотів, які охоче зроблять посильний внесок у цю важливу справу. Дайте тільки координати, куди можна вислати гроші.

З повагою сім'я Богаєнків — Анатолій, Світлана, Сергій та Наталка.

Харків.

Нагадуємо всім людям доброї волі, що кошти для відбудови хати батьків Шевченка потрібно надсилати на р/р 700511 в Київській міській дирекції УСБ, МФО 322012.

ЦЕ ЗЛОЧИН ПРОТИ ВСІХ НАС

Мене глибоко вразила звістка про акт вандалізму над хатою-музеєм Шевченка на його батьківщині. Вважаю, що це злочин проти всього українського народу і вимагаю знайти і покарати цих варварів. Пора навести порядок у нашій державі, бо це вже не демократія, а хаос. Де це видано, щоб над нами глумилися, щоб нас грабували і шматували усілякі зайди, а держава не могла нас захистити!

Іван КЕПША,
робітник.

Ужгород.

ЗАСЛУГОВУЮТЬ ПРЕЗИРСТВА Й ОСУДУ

З великим обуренням сприйняв звістку про акт вандалізму — спалення Шевченкової хати. Але не розділяю думку про те, що це зроблено тільки з політичних мотивів. Не слід відкидати і такого варіанту, що хату просто обікрали і підпалили для того, щоб замести сліди і без перешкод вивезти за кордон історичні цінності та вигідно там продати.

Для вандалів не існує таких понять, як державна цінність, національна гордість, святість. А тому вони заслуговують на людське презирство і суворий громадський осуд.

Володимир ТИТОВ.

Івано-Франківськ.

Залишається неугодною

«Підвела» Любов Семенівну совість. Так буває. Адже могла ж спокійненько клацати на машинці, відповідати на дзвінки та доглядати квіти. Ну, як усі секретарі-друкарки.

І нехай собі крадуть! Усе довкола наше — усе кругом нічиє... Подумаєш, відрядні на неї нарахують, а грошики — начальству будуправління. Та ні ж, не змогла. Очевидно, попереднє життя її, пам'ять не давали спокою. Часто згадувала, як майже 30 років «відтрубила» на ударних будовах Маріуполя штукатуром. Як нажила своє «багатство» — з десяток болячок, які не дали їй далі працювати штукатуром у рідному БУ-1 тресту «Азовстальбуд», і вона змушена була перекваліфікуватися у секретаря-друкарку.

Її заява до відділу боротьби з розкраданнями соцвласності і прокуратуру з приводу приписок і розкрадання державного майна не залишилась поза увагою — довелося розкрадачам повернути до каси солідні суми...

Чи знала тоді, чим все це скінчиться? Здогадувалася, але розраховувала на свою правоту і підтримку держави.

«Як я помилилася»,— скаже вона через кілька років поневірянь по керівних кабінетах.

Здогадувалася, що мстити будуть, але ж не звільненням: ні до чого було присікатися, службові обов'язки виконувала добросовісно.

Помилилася. Керівництво знайшло найпростіший і безвідмовний спосіб — скорочення штатів.

Виникла, щоправда, одна перешкода: ветерана, що втратив здоров'я на даному підприємстві й потрапив під скорочення, адміністрація зобов'язана працевлаштувати. Начальник БУ-1 А. Фісюк і в управлінні тресту стверджують, що Довиденко від запропонованих робітничих посад відмовилася.

Так, пропонували їй посади, але які! То роботу того ж штукатура, добре знаючи, що за станом здоров'я вона не може її виконувати. То направляли для працевлаштування в організації, де і близько не було вакансій, які б влаштовували Довиденко. А якщо і були, то прихід Довиденко попереджали, зрозуміло, не з метою схвальної рекомендації.

«Бог з нею, з адміністрацією, що з неї візьмеш,— думала Любов Семенівна.— Є суд. Він розбереться...» І суд відбувся.

— В Орджонікідзенському нарсуді Маріуполя, куди звернулася,— розповідає Любов Семенівна,— я підтримки не отримала. Зате наслухалася стільки образ, що й передати неможливо.

Звертання Довиденко до обласного суду теж нічого не дало, хоча й неозброєним юриспруденцією оком видно, що, як мовиться, все тут шито білими нитками. У відповіді на скаргу Довиденко її навмисне переплутали з М. Зуб, що проходила в аналогічній справі. До речі, і з Верховного суду України йдуть відповіді з посиланням на «справедливе» рішення Орджонікідзенського нарсуду від 10 квітня 1990 року, хоча суд відбувся у січні 1990 року.

Таким чином замикалося коло судових та інших інстанцій. Усі інші заклади могли бути лише продовженням ходіння цим колом. У тому числі й рідна профспілка, обком профспілки будівельників, Донецька Рада незалежних галузевих профспілок. І все ж таки промінь надії для Любові Семенівни засяяв — незаконним визнала її звільнення тодішня ВЦРПС. І не більше. Але таки недаремно, мабуть, профспілку у нас називають державною. Побувала Довиденко на прийомі у самого голови Верховного суду України О. Якименка. Олександр Никифорович поспівчував, пообіцяв розібратися, а через два місяці надіслав ту ж відповідь: звільнення правильне.

Проте... У житті Любові Семенівни, уже громадянки самостійної України, знову засяяв промінець надії. Комісія української асоціації допомоги громадянам, які звертаються по допомогу у вирішенні трудових конфліктів, «Справедливість» дійшла у справі Довиденко висновку, що її звільнили у зв'язку із скороченням штатів незаконно. Ці висновки комісія направила у вигляді подання Генеральному прокуророві В. Шишкіну. І ось уже майже два місяці терпляче чекає на реакції. Чекає й Довиденко, ось уже три роки без роботи. Вистачило б терпіння.

Мечислав ВИШНЕВСЬКИЙ,
президент української асоціації «Справедливість».

ЧИТАЧІ ПРО НОВИЙ ПАСПОРТ

РЯДКИ З ЛИСТІВ

У номері 183 за 25 вересня нинішнього року ми почали друкувати думки читачів про новий паспорт. Оскільки листів у нашій пошті про цей важливий документ зібралося багато, продовжуємо подавати витяги з них.

Ми, працівники одного з цехів Роздільського гірничо-хімічного підприємства «Сірка», впевнені, що жодна держава колишнього Союзу не друкує паспорт з українським текстом. Чому така шана російській мові? Чому б не друкувати текст єврейською, польською, болгарською та іншими мовами? Друкування тексту російською мовою — це несправедливість щодо інших мов, побутуючих в Україні.

25 підписів.

місто Нижній Розділ Львівської області

Якщо паспорт є одночасно внутрішнім і закордонним, то для будь-якого закордону додаються написи англійською мовою, а всі інші — українською. Сподіваюся, що отримаю справді український паспорт.

Ігор ЛЯШЕЦЬКИЙ.

Рівне

Ліквідувати українську національність домагався уряд царської Росії, забороняючи нашу мову й культуру. Цього ж прагнули керівники Радянського Союзу під гаслом створення єдиного «советского народа». Чому ж тепер керівники самостійної держави Україна вважають за доцільне ліквідувати в паспорті відомості про національну належність громадян?

Це ж стосується й прописки. Ліквідувавши її, перетворимо Україну на пристанище бомжів. Тож схаменімося, доки ще не пізно.

Олександр ЛУКАШ,
кандидат технічних наук.

Київ

Чи навмисне, користуючись русифікованим словником, чи через недолугість на обкладинці нашого українського паспорта написано не українське слово «ПАШПОРТ» (див. словник О. Ізюмова, 1930 рік), а російське слово «ПАСПОРТ». Це зроблено не на глум над нашим народом.

Василь ЛОБКО.

Львів

Ще в довоєнні роки мені довелося прочитати відповідь одного англійця, якого запитали: «Ким би ви хотіли бути?» Той з гордістю відповів: «Якби я не був англійцем, то хотів би ним бути».

Тому й не можу зрозуміти, що з нас за народ такий буде без національної належності? Чому ми соромимося цього?

Олександр АНДРУЩУК.

Кривий Ріг

Вважаю зовсім недоцільно мати український паспорт на 32 сторінках і з трьома мовами запису відомостей про особу. Український паспорт для внутрішніх потреб мусить бути тільки українською мовою.

Наш паспорт повинен мати малий обсяг, бути зручним для користування і з певними засобами захисту від підробки.

Для різних поїздок за кордон потрібен загальний закордонний паспорт, і видавати його слід громадянам за б[illegible]жанням і за їх власні кошти.

Олександр МАРТИНЕНКО,
учасник Великої Вітчизняної війни.

Київ

Свої міркування щодо Положення про паспорт і опису самого паспорта громадянина України надіслали до редакції: **О. Гнатюк з Луцька, А. Войнович з Єнакієвого Донецької області, П. Подпригуля із Львова, В. Дешко з смт Велика Богачка Полтавської області, М. Жданюк з Києва, С. Кравченко з Харкова, Б. Жовтницький з Житомира, В. Воробець з міста Долина Івано-Франківської області, М. Долінський з смт Підгородня Миколаївської області, Ю. Шестидесятний з [illegible] Новодністровськ Чернівець[illegible] області, П. Калашник з міста Тростянець Сумської області та багато інших.**

Друкуючи думки читачів пр[illegible] новий паспорт, ми тим сам[illegible] засвідчуємо, що громадяни України сприйняли його неоднозначно. «Надрукували, а що далі?» — скажуть прискіпливі читачі. Маємо намір згодом опублікувати відповіді авторів проекту паспорта, щоб задовольнити конституційне і громадянське право тих, хто написав до редакції, а також тих, котрі поділяють їхні думки.

І ще одне. Оскільки Положення про паспорт і його опис вже затвердила Верховна Рада і розпочато роботу з його виготовлення, мабуть, запізно ворушити всі порушені читачами питання. Але їх ставлять громадяни нашої України, для яких і пропонується документ, що засвідчуватиме особу і власника та підтверджуватиме громадянство України.

Яків ГАЛЬЧЕНКО,
редактор відділу листів і соціологічної інформації.

Юридична консультація

Чи входить до суми заробітку в разі нарахування допомоги по лікарняних листках заробітна плата за роботу за сумісництвом?

О. ІСАЄНКО.

Київ.

Ні, не входить. Заробітна плата за роботу за сумісництвом як на іншому підприємстві, так і за місцем основної роботи до суми заробітку, з якого нараховується допомога по лікарняних листках, не включається (пункт «б» ст. 69 Положення про порядок забезпечення допомогами по державному соціальному страхуванню, затвердженого постановою Президії ВЦРПС від 12 листопада 1984 року).

* * *

Чи має право одинока мати на додаткову оплачувану відпустку?

Н. ЯВОРСЬКА.

Вознесенськ Миколаївської області.

Жінки, що працюють (включно і одинокі матері) і мають двох і більше дітей у віці до 12 років, мають право на додаткову триденну оплачувану відпустку. Однак, якщо жінка має право на інші додаткові відпустки, то в цьому разі зазначена вище відпустка підсумовується з усіма видами інших додаткових відпусток (у зв'язку із шкідливими умовами праці, за тривалий стаж роботи, за ненормований робочий день тощо). При цьому загальна тривалість відпустки працівниць, які користуються додатковою триденною відпусткою, не повинна перевищувати 28 календарних днів, включаючи вихідні дні (за винятком святкових днів), що припадають на відпускний час (постанова ЦК КПРС і Ради Міністрів СРСР від 22 січня 1981 року «Про заходи щодо посилення державної допомоги сім'ям, які мають дітей»).

* * *

Я працюю лаборанткою в Запорізькому сільськогосподарському технікумі. Яка мінімальна заробітна плата тепер в Україні? Моя заробітна плата 745 карбованців. З неї відраховують прибутковий податок. Чи правильно це?

Л. ТУРСИН.

Запоріжжя.

Ні, неправильно. Нині мінімальна заробітна плата в Україні становить 900 купоно-карбованців на місяць. Ця сума є неоподаткованим мінімумом. Інакше кажучи, за місцем основної роботи оподатковується прибутковим податком заробітна плата починаючи з 901 купоно-карбованця.

Згідно із законодавством за кожну добу перебування працівника у відрядженні йому виплачують добові у розмірі 100 карбованців. А як визначити добу? Наприклад, працівник виїхав у відрядження о 6-й годині 28 вересня, а повернувся 30 вересня о 22-й годині. Як нарахувати добові?

С. ГРИВАЧЕВСЬКА.

Умань Черкаської області.

Коли нараховують добові, день від'їзду у відрядження і день приїзду до місця постійної роботи зараховується як одна доба (пункт 9 Інструкції про службові відрядження від 6 серпня 1992 року).

Отже, в даному разі добові слід сплатити за дві доби.

У яких розмірах виплачують стипендії радгоспним стипендіатам?

Л. ДРИГА.

Іванівський район Херсонської області.

* * *

Відповідно до постанови Міністерства праці України від 5 червня 1992 року № 30 «Про розміри стипендій студентам вищих навчальних закладів, аспірантам, докторантам та учням середніх спеціальних і професійних навчально-виховних закладів» студентам і учням, які навчаються за направленнями підприємств, установ, організацій, колгоспів і радгоспів, розміри стипендій, встановлених для відповідних спеціальностей і категорій студентів і учнів, підвищують: якщо стаж роботи до трьох років — на 30 відсотків, а якщо стаж роботи більше як три роки — на 50 відсотків.

Семен КАРЛИЦЬКИЙ,
юрист.

БУЛО СВЯТО В БАРИШІВЦІ

Скільки їх було отих культурно-масових заходів в колишні, дай Боже, щоб не повернулися, часи. Показушні, порожні, непотрібні, бо користі від них обмаль, а витрати грандіозні...

Цього разу спостерігалося зовсім інше. Селище Баришівка, що на Київщині, приймало фінальну частину Всеукраїнських сільських спортивних ігор, присвячених річниці незалежності України, на яку зібралися посланці з усіх куточків нашої молодої держави.

Суботнього ранку на чудовий спорткомплекс «Прогрес» потяглися мешканці райцентру, здебільшого родинами. А на майдані перед стадіоном було гамірно і весело: грав військовий оркестр, велика кількість буфетів із смачним асортиментом, якого всім вистачило, приваблювала гостей і господарів. Настрою додала порівняно тепла сонячна погода.

Трибуни були заповнені, причому добровільно. А в гурті людей чимало іменитих гостей. Серед них добре знайомий баришівцям Голова Верховної Ради України Іван Степанович Плющ. Він, зокрема, сказав, що головне на цьому святі — люди, посланці всіх регіонів єдиної, соборної, незалежної України. Подякував Іван Степанович сільських трудівників за працю, щирість, підтримку в цей важкий час керівництва країни.

Представник Президента в Київській області І. Капштик зачитав учасникам текст привітання Президента країни Леоніда Кравчука.

Були і короваї врожаю 1992 року в руках красунь, і запалення вогню ігор, і урочисте підняття державного прапора, і марш команд, і велике естрадно-спортивне свято. Навіть хлопці і дівчата з танцювальної групи хору імені Верьовки показали свій чарівний талант.

Одне слово, все відбувалося, ніби, як і раніше, але і не так: щиро, розкуто, душевно.

А після цього почалися фінальні поєдинки за програмою ігор.

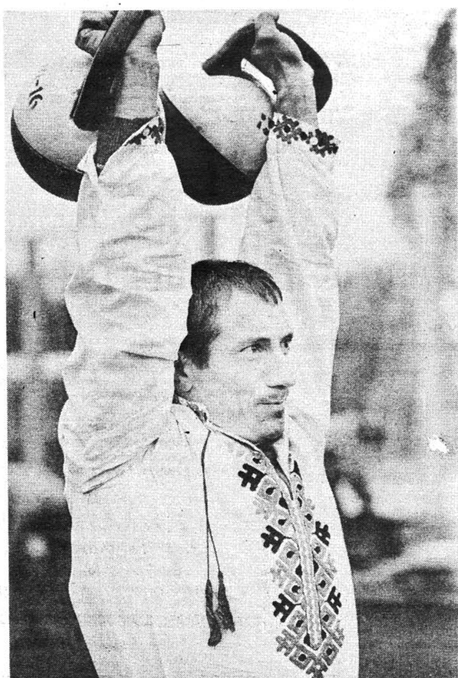

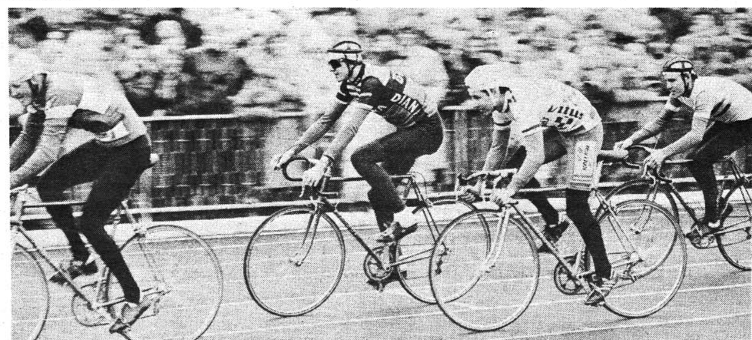
Мирон ВОЗНИЙ.
Баришівка
Київської області.

Фото Бориса ДВОРНОГО. (Укрінформ).

Експрес-інформація

ЗА ВІЙНОЮ МАЯЧИТЬ ГОЛОД

Збройні сили уряду Таджикистану і кулябські формування, які протистоять їм, прийняли пропозицію про припинення вогню, висунуту напередодні заступником глави таджикистанського парламенту Тураєвим і заступником командуючого 201-ю мотострілецькою дивізією генералом Воробйовим. Переговори з лідерами ворожих угруповань відбулися у місті Курган-Тюбе. Генерал Воробйов заявив, що розквартировані у Таджикистані російські війська й надалі дотримуватимуть нейтралітету. Вони візьмуть під охорону найважливіші народногосподарські об'єкти в республіці.

Водночас керівництво Кулябської області звернулося до глав держав СНД з проханням подати негайну допомогу продуктами й медикаментами. У ньому, зокрема, говориться, що «в області з 800-тисячним населенням виникла загроза голоду через економічну блокаду».

СИЛЬНИЙ ВИБУХ

стався на складі боєприпасів неподалік президентського палацу в столиці Анголи Луанді. Лунають також поодинокі постріли в інших районах міста. Повідомлень про будь-які жертви немає.

Таким чином виникла загроза відновлення в Анголі громадянської війни. Це пов'язано передовсім із звинуваченнями колишнім повстанським угрупованням УНІТА уряду у фальсифікації результатів виборів, що відбулися минулого місяця.

МИР ПОЧИНАЄТЬСЯ З ДОРОГИ

Принципової домовленості про відновлення залізничного сполучення між двома республіками досягли урядові делегації Азербайджану й Вірменії. Експертам і спеціалістам двох держав доручено розробити заходи для відкриття залізничного руху на лініях Баку—Єреван і Баку—Іджеван. Очікується, що перші потяги вирушать у дорогу вже в суботу. Сторони також погодилися відкрити газопроводи, які проходять через території двох держав. Це дасть можливість подати паливо через Вірменію в Нахічевань, яка страждає від нестачі енергоносіїв.

«ПОКАЯЛИСЯ»

Копії наказів колишнього радянського диктатора Сталіна передала Росія Президентові Польщі Валенсі. Згідно з цими документами Сталін наказав стратити кілька тисяч польських офіцерів під час другої світової війни. Усі радянські лідери від Сталіна до Горбачова знали про ці документи, але відповідальність за масові вбивства покладали на нацистську Німеччину, заявили представники Президента Російської Федерації.

АЕРОДРОМ БЕЗ КОЛЕС, ЙОГО НЕ ВИВЕЗЕШ

Переговори про майбутнє колишньої радянської власності — аеродрому в Шяуляї — провели російські й литовські представники. Зустріч якихось конкретних результатів не принесла. Сторони лише домовилися створити робочу комісію для вивчення проблеми і оцінки вартості згаданого об'єкта.

Як очікується, в кінці цього місяця Президент Росії Єльцин і глава парламенту Литви Ландсбергіс проведуть розширені переговори щодо виведення російських військ з литовської території. Тоді, мабуть, і вирішиться доля шяуляйського аеродрому.

ПОЛІТИЧНА ГРА ЧИ ПОМСТА!

Вбито лідера афганського угруповання «Хезбе Багдад» генерала Ібрагіма. Це сталося після того, як минулого місяця угруповання знов увійшло до складу афганського уряду. Його представники заявили тоді, що політичних розбіжностей з Президентом Раббані вже не існує.

Як відомо, «Хезбе Багдад», яке підтримує Іран, виступає нині проти очолюваної Хекматіаром партії «Хезбе ісламійє Афганістан».

ЗАСУМУВАЛИ БЕЗ ГОРБАЧОВА

Висловив глибоке жалкування з приводу того, що колишній радянський лідер Горбачов не прибуде з візитом до Італії, міністр закордонних справ цієї держави Коломбо. Під час запланованої поїздки він мав зустрітися з італійським Президентом Скальфаро і папою римським Іоаном-Павлом II. Водночас Скальфаро висловив сподівання, що візит екс-президента Горбачова відбудеться дещо пізніше. В усякому разі запрошення відвідати Італію залишається в силі.

ЗВІДКИ КУРДИ БЕРУТЬ ЗБРОЮ

В озброюванні турецьких курдів-сепаратистів Президент Туреччини Озал звинуватив іракську адміністрацію. Голова національної ради (парламенту) Іраку Салех відкинув ці звинувачення. Під час свого перебування в Анкарі він заявив, що турецькі курди-сепаратисти мають опорні пункти на півночі Іраку лише тому, що союзні сили відмовили Багдаду контролювати цей регіон.

За повідомленнями наших власних кореспондентів та зарубіжних інформагентств.

КОРДОН ЗНОВУ НА ЗАМКУ

З «гарячих» точок

«Припинено масове перекидання зброї з Афганістану в Таджикистан», — заявив генерал-майор Віталій Грицан. Українець за походженням, він призначений на посаду командуючого групою прикордонних військ у цій середньоазіатській республіці.

— Чого варто вам було знову закрити кордон? Невже однієї тисячі солдатів, направлених нещодавно сюди Росією, Казахстаном, Узбекистаном і Киргизстаном, виявилося достатньо для цієї мети?

— Якби ми покладалися тільки на живу силу, то й 10 тисяч солдатів було б недосить, щоб закрити прорив довжиною понад тисячу кілометрів. Ставку ми також зробили на техніку, інженерні засоби. Досягнуто великих результатів.

— Неможливість масового завозу зброї з Афганістану не виключає, очевидно, окремих випадків його проникнення на таджикистанську територію?

— Поодинокі спроби перейти кордон дійсно організовуються, як правило, невеличкими, по 5—6 чоловік, групками контрабандистів. Вони користуються важкодоступними ущелинами. Але хіба багато зброї так пронесеш? Тому я вважаю, що вплив на обстановку таких груп незначний.

— Вас не лякає вияв ворожості до солдатів з боку місцевих жителів? Судячи з повідомлень, таке зустрічається дедалі частіше.

— Останнім часом нас справді не завжди жалували наші ж сусіди. Для багатьох ми були наче більмо на оці: заважали проходити по зброю до Афганістану.

Та нині, схоже, відбуваються зміни на краще. Днями до мене прийшли посланці прикордонного Пяндзького району — керівники п'яти великих господарств — і просили, по-перше, захистити їхні землі на випадок обстрілів та нападів з афганського боку, і друге — надавати допомогу поверненню їхніх земляків, що «застряли» на тому березі. Що ж, ми готові прийняти назад «блудних синів» Пяндзького району, якщо вони добровільно складуть зброю. Один директор згодився взяти на себе роль посередника в проведенні акції. Я віддав розпорядження всіляко сприяти цьому.

Сподіваюсь, співробітництво з жителями прикордоння відродиться знову.

— Чи вважаєте ви, що майбутня холодна зима полегшить охорону таджико-афганського кордону?

— Холодна погода сприятиме нам. Звичайна в цю пору сльота «відговорює» багатьох від походів по зброю. Але, з іншого боку, дуже обміліють річки, головна перешкода для контрабандистів.

Позитивний чинник, на який я покладаю надії, той, що ближче до зими обстановка в Таджикистані може стабілізуватися.

— Дякую вам за бесіду. Було приємно зустріти земляка в далекому Таджикистані.

— Сподіваюсь, я не опинюся в ролі «останнього з могікан», тобто останнього з українців, які проходять тут службу. Справа в тому, що ми одержали розпорядження з Києва про повернення призовників з України. 15 українських хлопців заявили, що продовжать службу на таджико-афганському кордоні, щоб не кидати своїх друзів у біді.

Юрій КУШКО.

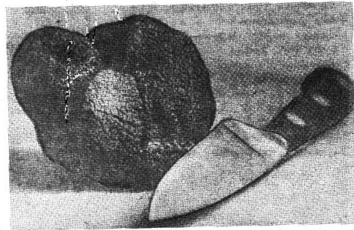
Душанбе.

Фотофакт

«ТРЮФЕЛІ — МОЇ УЛЮБЛЕНІ ГРИБИ,

і я хотів би, щоб з часом вони стали доступними багатьом без будь-якої втрати в якості». Так вважає Сальвадор Аротзарена, який незабаром майже офіційно одержить титул всесвітнього короля трюфелів. Терпіння й віра в успіх у 64-річного іспанця просто надзвичайні. Майже 20 років тому на своїх 672 гектарах пагорбної й кам'янистої землі на північ від Мадрида, де, здавалося, не виживе жодна рослинність, він посадив 300 тисяч вічнозелених дубових дерев. Селяни з навколишніх сіл підсміювалися й також терпляче чекали повного провалу експерименту сеньйора Аротзарена. Та ба!

Уже нинішнім холодним літом він зібрав непоганий врожай. А наступний рік має принести від 10 до 30 тонн найдорожчого й винятквого гриба на землі — чорного трюфеля. Нагадаємо, що фунт трюфелів (454 грами) коштує приблизно 194 долари. Практичний і далекоглядний іспанець, ставши одним із жменьки фермерів, яким вдалося культивувати легендарний гриб, таким чином одержує контроль над приблизно половиною

світового ринку чорного грибочка, що становить від 20 до 30 мільйонів доларів щорічно. Штучне вирощування в промислових масштабах, за ідеєю, має знизити вартість трюфелів. І ось тоді мрія сеньйора Аротзарена, людини, яка демократизувала цю їжу для гурманів, можливо, здійсниться. А можливо, доведеться трюфелів спробувати і нам.

На знімку: ось воно підземне золото — чорний трюфель.

«Нью-Йорк таймс» (США). Репродукція ІТАР-ТАРС.

Жінки, які нічого не просять

У сусідів

До нелегкої долі російських жінок не раз і не два зверталися класики дореволюційного періоду. Час іде, а життя представниць прекрасної статі не поліпшується. Особливо зараз, коли суспільство відчуває наслідки економічної реформи.

Щоб забезпечити новонародженого малюка, російській сім'ї треба майже 20 тисяч карбованців. А інші діти, а батько з матір'ю?

Загалом, перед жінками, хранительками домашнього вогнища, стоїть одвічне питання: що робити? Чекати допомоги від уряду — наївно, йти з простягнутою рукою до крамниці!? — Даремно: таких жебраків у Москві тисячі.

Та виявляється, в Росії є жінки, які не просять допомоги: це бізнесмени, керівники малих підприємств.

Всесвітній досвід показує: саме представниці «слабкої статі» можуть скласти серйозну конкуренцію чоловікам у плані комерції. Вони безпомилково обирають місце для розташування торгового намету, легше перебудовуються на випуск іншої, дефіцитнішої продукції.

Саме такі жінки й зібралися в Москві на свою першу конференцію. У її роботі взяли участь президент Всесвітнього банку жінок, представниці з Італії, Іспанії, Індії та багатьох країн світу. Програма конференції була насиченою: практичні семінари, «круглі столи», дискусії. Досвідчені західні бізнесмени радили своїм колегам, з чого починати власну справу, як зручніше розпорядитися кредитом, куди вкладати прибутки.

Російські жінки, які мають свій капітал, настроєні вельми рішуче, вони планують скласти серйозну конкуренцію в бізнесі чоловікам.

Що ж, щасливої дороги!

Думається, досвід наших сусідів корисно перейняти й українським жінкам, які не бажають залежати від заробітку чоловіка, зате мріють завести власну справу. Запитуйте — Всесвітній банк жінок не відмовить у методичній допомозі.

Володимир ЧУПРІН.

Москва.

Скандал

РАЗ СКАНДАЛ, ДВА СКАНДАЛ

Парламентська газета «Незалежна Молдова» опублікувала статтю, про яку в Кишиневі говорили як про сенсаційну. У ній розвінчується новий прем'єр-міністр А. Сангелі.

За твердженням автора статті, А. Сангелі, будучи міністром сільського господарства, привласнив валютні кошти, виділені на закордонне відрядження. У 1991 році він перебував з робочими візитами в Угорщині, Австрії, Італії. Через убогість державної казни його відрядження фінансував Глодянський консервний завод. За домовленістю з заводом А. Сангелі попутно з питаннями міністерства розв'язував і ті, що стосувалися власне заводу. Загалом він отримав 1500 доларів. Навколо цієї суми й розгорілися дискусії, які роздували деякі депутати парламенту, що перебувають в опозиції до нової команди Снегура.

Голова парламентської комісії Л. Істраті виступила з «розвінченням» прем'єра по національному радіо, зіславшись при цьому на інформацію, надану їй департаментом державного контролю.

До скандалу втрутилася й газета Народного фронту «Цара». Розгорнулася кампанія як проти Президента, так і Кабінету міністрів. Гнівні голоси, що вимагають справедливості, злилися в бажанні бути почутими народом. Тим народом, котрий після мирної угоди щодо Придністров'я став, на думку націонал-патріотів, «неможливо пасивним». Його вже не зібрати, як це бувало, під прапорами мітингуючих на площах фронтистів, а хотілося б.

Політичними закликами людей, що пізнали ціну миру, вже не підняти. Це добре засвоїли лідери політичних рухів. Потрібен був скандал, до того ж такий, що грає на почутті соціальної справедливості. І його вміло організували.

То що зі «справою» А. Сангелі тепер? Прокурор республіки перевірив дані і за факти їх не визнав. Ось його висновок: «Прокурор республіки Молдова вважає необ'єктивними і такими, що мають наклепницький характер, звинувачення, висунуті панові А. Сангелі редакціями газет «Цара» та «Незалежна Молдова». Громадянин згідно з чинним законодавством має право порушити справу проти осіб та організацій, що звели на нього наклеп».

Треба сказати, що останнім часом прокуратура республіки лише те й робить, що займається державними чиновниками. І не завжди її висновки на користь звинувачуваного. В затяжне з'ясування стосунків вилилося розслідування прокуратурою питання щодо кишинівської мерії. Група слідчих перевірила факти і з'ясувала, що керівники адміністрації столиці використали кошти з міського бюджету в особистих цілях: вносили їх до статутних фондів комерційних структур, стаючи при цьому засновниками останніх. 196 тисяч карбованців — таку цифру було обнародувано. Крім того, з міського бюджетного житлового фонду за записками квартири віддавали держчиновникам, обходячи тих громадян, що стояли в чергах.

Уряд нещодавно прийняв програму приватизації. А Кишиневом майнула чутка: «В місті все вже давно розподілено, подаровано і продано». Отож не за горами, вочевидь, ще один скандал. Якщо не в змозі забезпечити обивателя хлібом насущним — залишається годувати його харчами іншого роду.

Світлана ЧАЛА.

Кишинів.

Власкори повідомляють

Бішкек

ЗВІРЯЄМО ЧАС ЗА АКАЄВИМ

Кілька видів наручних годинників з киргизькою символікою на циферблаті — «Киргизстан», «Акаєв — перший Президент Киргизстану» — з'явилося в магазинах Бішкека.

Вони випущені на Мінському і Другому московському годинникових заводах. Особливою популярністю користуються годинники, присвячені Президенту Акаєву. І це незважаючи на їхню немалу ціну: понад 1600 карбованців. Партія їх уже розкуплена в центральному універмазі киргизстанської столиці. А оптова база «Киргизкультторг» продає годинники лише на замовлення. І насамперед делегаціям, які виїжджають за кордон.

Євген ДЕНИСЕНКО.

Ташкент

РАЗОМ І ВЧИТИСЯ ЛЕГШЕ

Консультативна зустріч міністрів освіти держав СНД та Прибалтики відбулася в Ташкенті. В ній брали участь представники України, Узбекистану, Росії, Білорусі, Молдови, Латвії, Вірменії, Азербайджану, Таджикистану, Туркменистану, Киргизстану і Казахстану.

Зустріч стала не чим іншим, як реалізацією угод про співробітництво в галузі освіти, підписаних главами республік співдружності в травні нинішнього року. Нараду міністрів було присвячено проблемам координації зусиль щодо розробки нових підходів до середньої й вищої освіти, єдиних навчальних стандартів з урахуванням національних особливостей. У ході обміну думками відзначалося, що знайомство молоді з цінностями рідної і світової культури сприяє зміцненню міжнаціональних відносин.

Зульфія РАСУЛІ.

Вільнюс

РЕФЕРЕНДУМ ЗА СУМІСНИЦТВОМ

Під час брифінгу в парламенті Литви прес-секретар Верховної Ради Ажубаліс поінформував журналістів про засідання комісії з підготовки проектів Конституції Республіки.

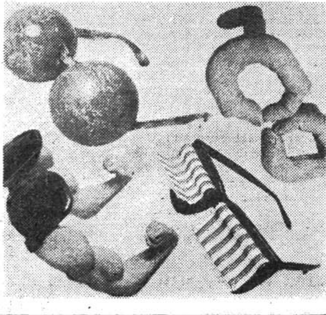
Поки що підготовлено два проекти Основного Закону: «Саюдісу» і депутата Лапінскаса. В обох документах немало суперечностей, особливо щодо повноважень президента. Раніше всі спроби узгодити обидва проекти закінчувались безрезультатно. Тому планувалось винести це питання на референдум. Ажубаліс також заявив, що, можливо, 25 жовтня відбудуться не тільки вибори в парламент, а й референдум щодо Конституції.

Микола СТАНОВИЧ.

НА ВСІХ ОКУЛЯРІВ ВИСТАЧИТЬ

Речі

Джонатан Сіітс, австралійський дизайнер із Сіднея, створив свою шалено-фантастичну колекцію модних оправ для окулярів. Найнеймовірніше (не про нас же він думав), що деякі оправи мають прямо-таки характерні риси типових персонажів нашої дійсності. Наприклад, дві оправи чудово б підійшли до зовнішнього вигляду крутих хлопців з рекетирськими нахилами. А окуляри з фіраночками, як у себе вдома, мали б вигляд на нудьгуючому комерсантові з блошиного базару. З окулярами-глобусом складніше: відсутнє поки що глобальне бачення того, куди заведуть нас вітчизняні труднощі.

Репродукція ІТАР-ТАРС.
«Эуропио» (Австралія).

Новини... з сейфів

ЗА РЕАКТОРОМ В ЄВРОПУ

Відповідальні особи з міністерства енергетики Ізраїлю «здійснюють в даний час секретні візити до Росії й Німеччини», про це повідомила, посилаючись на поінформовані джерела, кувейтська газета «Ар-Рай аль-Амм».

Їхня мета — укладення з європейськими колегами угоди про постачання обладнання для ядерного реактора потужністю 440 мегават в пустелю Негев. Цей район розташований за 25 кілометрів від кордону з Єгиптом. За даними газети, реактор буде використаний для генерування електроенергії.

Згідно із секретними даними, продовжує газета, міністр енергетики в попередньому уряді Ізраїлю Ювал Нееман тричі відвідав минулого року Росію, аби домовитися про закупівлю обладнання для реактора. Планується, що його спорудження буде завершено до січня 1994 року.

«Ар-Рай аль-Амм» нагадує в зв'язку з цим, що в даний час Ізраїль має чотири ядерних реактори.

Отакої!

«СИРНА» ВІЙНА

Кіпр і Данія ризикують зіткнутися на стежині торгової війни, захищаючи власні права на виробництво та експорт виготовленого за старовинними рецептами сорту сиру. Так стверджують знавці-юристи.

Проста на перший погляд проблема має для кіпріотів велике не лише економічне, а й морально-психологічне значення. У мешканців Кіпру сир «Халлумі», що його виготовляють за особливими чабанськими рецептами з овечого й козячого молока, вважається традиційним національним продуктом. А сьогодні він здобуває дедалі більшу популярність серед зарубіжних любителів делікатесів.

Тому зрозуміло потрясіння кіпрських постачальників «Халлумі», які виявили, що їхні колеги з Данії намагаються проштовхнути на американський ринок сир з такою ж самою назвою.

Кіпріоти встигли зареєструвати торгову марку «Халлумі» у США в 1990 році, що на практиці означає можливість продажу на американському ринку цього делікатесу тільки з написом «Зроблено на Кіпрі». Датчани вимагають зняти обмеження, щоб вивільнити полиці своїх складів, затоварених «Халлумі» власного виробництва. Справу розглядатиме американський арбітражний суд, що спеціалізується на спорах щодо торгових марок.

Обидві сторони, похапцем збираючи докази своєї правоти, направили спеціалістів до архівів та історичних бібліотек. Кіпріоти наполягають, що для Кіпру їхній улюблений «Халлумі» означає те саме, що й «Рокфор» для Франції. Причому кіпрські спеціалісти стверджують, що справжній «Халлумі» можна виготовити лише з молока овець і кіз спеціальної породи, яку розводять на острові. Вони мають намір подати американському суду докази справді історичного характеру.

Чого доброго «сирний наступ» датчан на американський ринок може зазнати невдачі.

Віктор ДОРОШЕНКО.

Нікосія.

Білоруський калейдоскоп

ЛИШЕ ДЛЯ... МІЛЬЙОНЕРІВ

На останньому засіданні ради Союзу підприємців Білорусі було розглянуто заяви 17 колективів. Вони виявили бажання стати членами цієї організації. Й нічого дивного не було, якби не враховувати одну обставину: членом союзу можна стати, лише маючи не менш як мільйон карбованців оборотних коштів і стаж роботи в бізнесі понад три роки. До речі, сьогодні союз нараховує майже 150 постійних членів.

ОДИН ЗА ДВОХ

На частку недержавних структур у Республіці Білорусь, в основному малих і середніх підприємств, сьогодні припадає майже чотири відсотки вартості основних виробничих фондів і приблизно сім відсотків продукції, що виробляється. Однак у цій сфері зайнято лише близько двох відсотків від загальної кількості працюючих у Білорусі.

ЗАХОДІВ УЖИТО

У травні-вересні цього року уряд Білорусі вжив заходів, спрямованих на скорочення злочинності, корупції, зловживань у структурах виконавчої влади. Суттєво проаналізував роботу органів внутрішніх справ, перевірив діяльність різних відомств, державних і комерційних організацій. За підсумками цієї роботи Рада Міністрів прийняла постанову, яка передбачає заходи економічного та адміністративно-правового характеру, що запобігали б незаконній діяльності. З жовтня вводиться державна монополія на торгівлю алкогольними напоями, пивом, тютюновими виробами. Заборонено продаж на біржах ресурсів, що розподіляються централізовано. Надано додаткові права правоохоронним органам. У нічні години міста, населені пункти та автомагістралі патрулюватимуть спільні міліцейські й армійські наряди.

ЧИ БУДЕ БІЛОРУСЬ З НАФТОЮ

після рішення уряду Росії підняти на неї ціни? На це запитання головний радник голови Радміну Білорусі Є. Махлін відповів так: «У нас є всі підстави вважати, що значну частину нафти, яка постачається в Білорусь, Росія не стане продавати за новими цінами. В усякому разі цього року. Москва тої може розраховувати на неухильне виконання Білоруссю своїх обов'язків з постачання необхідної продукції. Я не маю права втручатися у внутрішні справи Росії, однак відзначу: вплив вищих органів влади Росії на нижчі міг би бути жорсткішим у питанні виконання договорів з поставок і цін. В уряду Білорусі виникає сумнів щодо можливостей Росії виконати свої зобов'язання з поставок. Через недопостачання сировини з Росії обсяг вироблюваної білоруськими нафтопереробними підприємствами продукції скоротиться за вісім місяців цього року на 42 відсотки».

Віктор ХОРОШКО.

Мінськ.

Світло і тіні епохи

ІСТОРІЯ нашого народу — це історія постійного нищення українства. Хто тільки не приходив на нашу землю, несучи їй розорення, сльози, смерть. І дикі печеніги, і монголо-татарська орда, і польська шляхта, і російський царизм... Та, мабуть, найбільших жертв зазнала Україна в двадцятому столітті: від московсько-більшовицького варварства та гітлерівського нашестя... Тисячі, мільйони жертв. Але кати діяли таким чином, щоб ми не знали не тільки могил своїх предків, вірних синів і дочок України, а й навіть їхніх імен. Спочатку в нас забрали землю, потім витолочили, знищили на ній увесь інтелектуальний цвіт, а насамкінець — посягнули і на пам'ять. Бо народ без пам'яті перестає бути народом, а перетворюється у безлике, сіре, слухняне, лакейське «население», яке без батога і ярма вже обійтися не може.

Хто вони, заморені голодом у тридцять третьому, замучені у підвалах НКВС, розстріляні у биківнях і дем'янових лазах, знищені у таборах смерті від Соловків до Колими, від Воркути до Кенгіру! Чим жили, за що боролися, де ступили на поріг своєї смерті!

Є надія, що багато відповідей на ці наболілі запитання ми знайдемо у виданні «Реабілітовані історією». Але не варто шукати ці томи в наших книгарнях. Їх ще немає. Є лише постанова Президії Верховної Ради України, як і постанова Кабінету міністрів, прийнята місяць тому, про підготовку і випуск цієї конче необхідної серії. А вже як готуватиметься це багатотомне видання до друку, ми попросили розповісти голову Головної редакційної колегії, академіка П. ТРОНЬКА.

НАЗВЕМО ЇХНІ ІМЕНА

— Петре Тимофійовичу, яке основне завдання поставлене перед авторами цього фундаментального мартиролога нашого народу у двадцятому столітті?

— Насамперед осмислити ті страшні явища в історії України, пов'язані з масовими незаконними репресіями в період тоталітаризму, повернути народові незаслужено забуті імена. Тобто відновити історичну справедливість стосовно людей, знищених сталінським режимом.

А також увести в науковий обіг і оприлюднити маловідомі або зовсім невідомі документи вищого політичного керівництва, органів державної влади та колишніх спецслужб, створити національний банк даних з документами та матеріалами про репресії в Україні.

І, звичайно, підготувати пропозиції до керівних державних органів як щодо увічнення пам'яті жертв тоталітаризму, так і щодо пов'язаних з цим кричущим беззаконням законодавчих й нормативних актів.

— Хто виступив ініціатором видання?

— Академія наук, Служба безпеки, Державний комітет по пресі, культурно-просвітницьке товариство «Меморіал» імені Василя Стуса і Всеукраїнська Спілка краєзнавців.

— Ви свого часу очолювали редакційну колегію, яка організовувала роботу над багатотомною «Історією міст і сіл УРСР». Минуло якихось п'ятнадцять років відтоді, як побачив світ останній том «Історії...», а ця праця вже безнадійно застаріла, не годиться для широкого вжитку, настільки сильно в ній зміщено політичні акценти на догоду тодішньому режимові. Чи застраховані ми від такого суб'єктивізму тепер? Адже серед членів Головної редакційної колегії бачимо і тих істориків, які ще донедавна у своїх працях лише чорними барвами змальовували національно-визвольний рух українського народу, а більшовицький режим витлумачували як «найбільше благо» для України.

— Справді, «Історія міст і сіл УРСР» покрита лаковим глянцем так званого радянського способу життя. Та інакшою тоді вона і не могла побачити світ. На превеликий жаль, усі трагедії, які випали на долю нашого народу «під сонцем соціалізму», в ній замовчувалися. І складалося враження, начебто протягом півстоліття ми тільки те й робили, що йшли переможним маршем.

Тепер маємо сказати людям правду. Сказати мовою документів, голосом тих, хто пройшов через пекло енкаведистських катівень і сибірських концтаборів, але чудом залишився живий.

Окрім запланованих томів з конкретною регіональною адресою, маємо намір щоквартально видавати науково-документальний збірник «З архівів ВНК — ДПУ — НКВС — КДБ».

— Хто збиратиме матеріали, готуватиме їх до друку?

— У кожній області, містах Києві і Севастополі, а також у Республіці Крим будуть створені редколегії, які візьмуть на свої плечі цю клопітку роботу. При них працюватимуть штатні редакційно-видавничі групи, які готуватимуть рукописи того чи іншого тому.

А вже подальша робота над рукописом проходитиме у Києві. Тут, при видавництві «Українська енциклопедія» імені М. Бажана, створюється спеціалізований науково редакційний виробничий підрозділ. Тобто Головна редакція серій книг «Реабілітовані історією», яка займеться науково-редакційним опрацюванням оригіналів, підготовкою їх до друку.

— А науково-методичне забезпечення видання, рецензування рукописів — усе це також покладено на «Українську енциклопедію»?

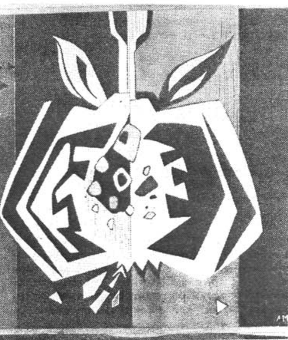
— Ні, то вже прерогатива Академії наук, зокрема Інституту історії України, де плануємо створити структурний підрозділ, який безпосередньо займатиметься цим історичним серіалом.

Який вигляд матиме кожний том? Поруч з нарисами про найвідоміших політичних діячів, представників науки і культури, репресованих з тої
чи іншої області
ними документа
ство і судові пр
намір в окремом
містити в алфаві
ку списки всіх
на території тої
ласті. А також р
родження, на як
де людина прац
арештом, ким і н
на, за якою ста
ру покарання їй
коли вона реаб

**— Ви впевне
пресовані потра
списки?**

— Безперечн
же багато докум
но, або їх взага
Ось я недавн
ку і поцікавився
управлінні Служ
чи мають вони я
тальні ...еріал
ються ма... їх р
нів у перші дні
валося, що жод
Луцькій тюрмі,
тьох інших на
раїні, замо... ва
стами сот...
Отож уся над
чення очевидців

КРИЛАТИЙ РОДОВІД САЄНКІВ

ІМ'Я Олександра Ферапонтовича Саєнка добре відоме любителям українського національного мистецтва. Своєю подвижницькою працею він створив свій напрямок у монументальному живописі, був новатором у багатьох жанрах. Особливе захоплення викликали його полотна, створені в жанрі інкрустації соломкою. Зараз у Олександра Ферапонтовича чимало послідовників, але його роботи не втратили свого чару і новизни і через десятки років після їх створення. Вони світяться дивовижним сяйвом, огортають душу світлом любові і ніжності до рідної землі. Учень Василя Кричевського, він прожив непросте життя, сповнене творчим пошуком і горінням. З його полотен поставали героїчне минуле України, неповторні образи козаків. Він створив художню галерею діячів культури. Шевченкіана Олександра Саєнка стала великим вкладом у нашу національну духовну скарбницю.

Дочка Олександра Саєнка Ніна Олександрівна любовно зберегла роботи батька. У невеличкій, затишній квартирі на вулиці Шулявській все пронизано його духом. Тут зберігаються багато його рідкісних робіт, які ще чекають на глядачів. Це водночас і квартира-майстерня, де працює сама Ніна Олександрівна та її дочка Леся Майданець. Буваючи тут, я з жалем думала, як важко ідуть у світ унікальні твори трьох поколінь Саєнків. Адже сьогодні вкрай важко організувати виставку, підготувати буклети. Все це вимагає неабияких зусиль і коштів. Та і труднощі з матеріалами для створення килимів, гобеленів, живописних картин аж ніяк не назовеш творчими.

І ось радісна звістка з Чернігова. До 1300-ліття цього старовинного українського міста в художньому музеї відкрито виставку «Три покоління Саєнків».

Чому Чернігів?

Олександр Ферапонтович народився на землі чернігівській, звідси черпав снагу і силу для творчості. Нещодавно обласне управління культури прийняло рішення про створення у Борзні музею-садиби О. Саєнка. Так що є надія, що незабаром у великого українського художника буде постійна експозиція, а сам музей стане ще одним осередком національної культури Чернігівщини.

Виставка відкривається роботою Лесі Майданець. Це прекрасний гобелен із зображенням Катерининської церкви — пам'ятки архітектури. Пронеслись над цією святинею буремні хвилі часу, хвилі вічності, а церква стоїть і зворушує душу красою і гармонією.

Два зали віддані під роботи Олександра Ферапонтовича. Тут представлені твори різних мистецьких жанрів, різних напрямків. Гобелен «Українська старовина», відомий живописний портрет матері художника Мотрони Саєнко, знаменитий козак
Мамай, інкруста
акварелі, темпе
вироби. Враж
мистецький діа
В окремому
лені твори Ніни
ни. Гобелени,
ки на полотні,
рілі. Ніна
творчо розробл
яких працював
ті він був її уч
пояснюється сп
матики, наближ
Продовжує і
тавку Леся Ма

...к. Служба
...й комітет
...но-просвіт-
... «Меморі-
...туса і Все-
... краєзнав-

... очолюва-
...гію, яка

глянцем так званого радянського способу життя. Та інакшою тоді вона і не могла побачити світ. На превеликий жаль, усі трагедії, які випали на долю нашого народу «під сонцем соціалізму», в ній замовчувалися. І складалося враження, начебто протягом

працюватимуть штатні редакційно-видавничі групи, які готуватимуть рукописи того чи іншого тому.

А вже подальша робота над рукописом проходитиме у Києві. Тут, при видавництві «Українська енциклопедія» імені М. Бажана, створюєть-

чи іншої області, з оригінальними документами про слідство і судові процеси, маємо намір в окремому розділі помістити в алфавітному порядку списки всіх репресованих на території тої чи іншої області. А також рік і місце народження, на якій посаді і

НАЗВЕМО ЇХНІ ІМЕНА...

...оту над
...орією міст
...до якихось
...відтоді, як
...ий том «Іс-
...я вже без-
...не годить-
...житку, на-
...ий зміщено
... на догоду
...ові. Чи за-
... такого су-
... Адже се-
...ї редакцій-
... і тих іс-
...недавна у
... чорними
...али націо-
...рух укра-
... більшови-
...умачували
...о» для Ук-

...торія міст і
...та лаковим

півстоліття ми тільки те й робили, що йшли переможним маршем.

Тепер маємо сказати людям правду. Сказати мовою документів, голосом тих, хто пройшов через пекло енкаведистських катівень і сибірських концтаборів, але чудом залишився живий.

Окрім запланованих томів з конкретною регіональною адресою, маємо намір щоквартально видавати науково-документальний збірник «З архівів ВНК — ДПУ — НКВС — КДБ».

— Хто збиратиме матеріали, готуватиме їх до друку?

— У кожній області, містах Києві і Севастополі, а також у Республіці Крим будуть створені редколегії, які візьмуть на свої плечі цю клопітку роботу. При них ся спеціалізований науково редакційний виробничий підрозділ. Тобто Головна редакція серій книг «Реабілітовані історією», яка займеться науково-редакційним опрацюванням оригіналів, підготовкою їх до друку.

— А науково-методичне забезпечення видання, рецензування рукописів — усе це також покладено на «Українську енциклопедію»?

— Ні, то вже прерогатива Академії наук, зокрема Інституту історії України, де плануємо створити структурний підрозділ, який безпосередньо займатиметься цим історичним серіалом.

Який вигляд матиме кожний том? Поруч з нарисами про найвідоміших політичних діячів, представників науки і культури, репресованих з тої де людина працювала перед арештом, ким і коли засуджена, за якою статтею, яку міру покарання їй призначили, коли вона реабілітована.

— Ви впевнені, що всі репресовані потраплять у такі списки?

— Безперечно, не всі. Адже багато документів втрачено, або їх взагалі не було.

Ось я недавно був у Луцьку і поцікавився в обласному управлінні Служби безпеки, чи мають вони якісь документальні ...еріали, що с...ються ма...их розстріл... ...нів у перші дні війни? З'ясувалося, що жодних. Хоч у Луцькій тюрмі, як і в багатьох інших на Західній Україні, замо...вано е...едистами сот... ...сячі ...й.

Отож уся надія — на свідчення очевидців цієї трагедії, на допомогу родичів і знайомих невинних жертв. Сподіваємося, що допоможуть нам у цих нелегких пошуках і краєзнавці.

Чи буде той список жертв точний і повний? Звісно, що ні. Але починати треба. І вже після виходу в світ нашого серіалу люди дещо доповнять, уточнять. Назвуть нові прізвища, нові дати. Тому думаємо усю цю масштабну роботу завершити випуском додаткового тому зі списками репресованих.

— Чи знайдемо ми в цьому науково-документальному виданні прізвища вояків Української повстанської армії, сміливих підпільників з ОУН, які віддали своє життя за незалежну Україну?

— Так, якщо вони будуть реабілітовані.

— Не секрет, що наші видавництва зіткнулися з величезними фінансовими труднощами. А в даному разі мова йде про видання майже тридцяти товстих томів загальним обсягом дві тисячі друкованих аркушів. Звідки думаєте брати гроші?

— Уся серія видаватиметься на засадах державного замовлення. А всі витрати, зв'язані з підготовкою рукописів і видавничими справами, покриватимуться за рахунок бюджетних коштів областей, міст Києва і Севастополя та Республіки Крим.

— І коли читач зможе взяти в руки перший том?

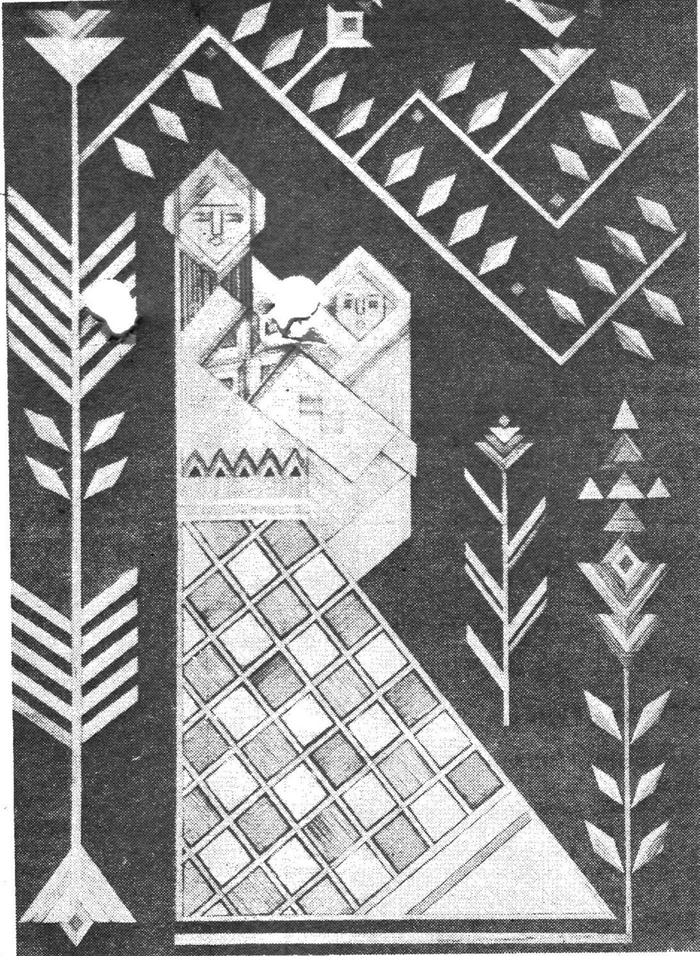
— Думаю, років через півтора-два. А всю серію плануємо благословити у світ до кінця цього століття.

— Будемо вірити і сподіватися.

Розмову вів Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ.

...ИЛАТИЙ ...ОДОВІД ...АЄНКІВ

...уховну скар-

...дра Саєнка
...на любовно
...атька. У не-
...ій квартирі
...вській все
...ухом. Тут
...го його рід-
... ще чекають
...водночас і
...ня, де пра-
...Олександрів-
...Леся Майда-
...ут, я з жа-
...важко ідуть

у світ унікальні твори трьох поколінь Саєнків. Адже сьогодні вкрай важко організувати виставку, підготувати буклети. Все це вимагає неабияких зусиль і коштів. Та і труднощі з матеріалами для створення килимів, гобеленів, живописних картин аж ніяк не назовеш творчими.

І ось радісна звістка з Чернігова. До 1300-ліття цього старовинного українського міста в художньому музеї відкрито виставку «Три покоління Саєнків».

Чому Чернігів?

Олександр Ферапонтович народився на землі чернігівській, звідси черпав снагу і силу для творчості. Нещодавно обласне управління культури прийняло рішення про створення у Борзні музею-садиби О. Саєнка. Так що є надія, що незабаром у великого українського художника буде постійна експозиція, а сам музей стане ще одним осередком національної культури Чернігівщини.

Виставка відкривається роботою Лесі Майданець. Це прекрасний гобелен із зображенням Катерининської церкви — пам'ятки архітектури. Пронеслись над цією святинею буремні хвилі часу, хвилі вічності, а церква стоїть і зворушує душу красою і гармонією.

Два зали віддані під роботи Олександра Ферапонтовича. Тут представлені твори різних мистецьких жанрів, різних напрямків. Гобелен «Українська старовина», відомий живописний портрет матері художника Мотрони Саєнко, знаменитий козак Мамай, інкрустація соломкою, акварелі, темпера, гончарні вироби. Вражає розмахом мистецький діапазон митця.

В окремому залі представлені твори Ніни Олександрівни. Гобелени, килими, вибійки на полотні, керамічні тарілі. Ніна Олександрівна творчо розробляє жанри, у яких працював батько. Врешті він був її учителем, чим пояснюється співзвучність тематики, наближеність стилю.

Продовжує і завершує виставку Леся Майданець. Її твори контрастніші за кольорами, вражають уяву експресією, але це також Саєнко. Його дух, його потужність, його спрямованість у майбутнє. Воістину — козацькому роду нема переводу.

Наталя ДЗЮБЕНКО.

* * *

1. Олександр Саєнко «Реве та стогне Дніпр широкий».
2. Олена Майданець «З чорнобильської яблуні». Батик.
3. Олександр і Ніна Саєнки «Гомін, гомін по діброві». Інкрустація соломи.
4. Ніна Саєнко. «Мати». Інкрустація соломи.

Василь ГЕРАСИМ'Ю...

...ІЗ ХОЛОДНИХ...

КОСА

Я сказав собі так:
«Ти не зодчий цих стін.
Ти народжений жінкою
в муках, ти син
нерозумний, що падав і
падав».
І було мені так: ранок,
вечір — одне.
Ті забули мене, що любили
мене.
Я упав. Я зламався.
Я зрадив.

Не провал, не обвал,
не сповзання, не зсув...
Я прозріння й не знав.
Я натхнення забув.
Дні і ночі зімкнулися
в коло.
Доки маски міняли мої
вчителі
для нової «маланки»
на рідній землі,
я згадав, що скінчилася
школа,

і сказав собі так: «Ти не
зодчий цих стін.
Тобі вистачить власних
провин і колін
тільки впасти, а це
не поможе —
забагато, кого вже ніщо
не спасе.
Навіть вітер, що зносить,
несе й не знесе,
бо куди нас позносити,
Боже?»

І було мені так: ранок,
вечір — одне.
Соломинка, яка ще
тримала мене,
стала тоншою за
соломинку.
І сказав я собі: «Так було,
й буде так».
І тоді розповів мені
сивий вояк
восени, уночі, про жінку.

Зимували вони у землі.
Не одна
є зимарка у горах
самотня й сумна,
але їм у зимарці —
не можна.
Їм — лише у землі.
І не день, і не два...
Та настане весна.
І настане трава.
І настане ловитва
безбожна.

З ними жінка була.
У землі розплела
свою чорну косу. І сокиру
дала
найгрізнішому в руки:
«Не хочу.
Відітни». Той узяв.
Озирнувся, як тать.
Зблід. Немов йому шию
біленьку рубать.
І промовив, заплющивши
очі:

«Я чесатиму сам.
Скільки треба. Засни».
«Відітни» — вона плаче.
А він до весни
чеше косу. Розчісує косу.
Хай усе на землі у крові
і в золі —
є живі і в землі!
І між ними в землі
він розчісує чорноволосу.
По війні десять літ —
у землі десять літ
зимували. Щоб знову
піднятись на світ,—
розчеши чорну косу, вояче!
Настарай за ці зими
на землю дощу!
(Так він чеше — як плаче
й не чути плачу).
Хай ніхто під землею
не плаче!
(Косу чеше!) Не дасть
вона спати змії.

Наші першо...

Скине іскри св...
ще забавиться...
Ти вже рвешся...
Ти на ц...
Чорну косу че...
Чорну...
Твердь, як сме...
над тоб...

А весна захли...
Теп...
у землі — аж...
над...
Хай ревуть. С...
вийде жінка н...
На...
Поможи їй —...
на...
Хай сама в пе...
тра...

Що потому, в...
«...
Чи цікавить ге...
торт...
Може, зрада?...
Відступ...
доля кожного...
по...
Міг би я розка...
про ко...
але це тобі...

ДВІ РАНК...
(Алі...

Ми підійшли...
і стояли до р...
А потім я ли...
Я тут один, к...

Я зостаюсь, м...
Тому, що я ту...
сіла вранці н...
та, яка вмил...

Я тут один, м...
Тому, що я т...
сіла вранці н...
та, яка не за...

Та, яка завтр...
і вкриє мене,...
І серце моє –...
Відскочить ві...

Так нам вип...
в...
в пустелі, в т...
допоки те с...
в кожнім зір...

Я тут не в з...
я тебе жду,...
Ти прилітай...
якою святил...

Ти прости мо...
цвіт білий, л...
У Господа Бо...
Є кара для...

...Це наша ч...

Її обняла мо...
бо я попроси...
мого коня п...

Водохреще м...
Мій Йордан....
Ти прийшла,...
І шепочуть т...

ГОЛОС України

...з оригіналь-
...и про слід-
...деси, маємо
... розділі по-
...ному поряд-
...репресованих
...и іншої об-
... і місце на-
... посаді і

...вала перед
...ли засудже-
...ею, яку мі-
...ризначили,
...ітована.

... що всі ре-
...ять у такі

... не всі. Ад-
...тів втраче-
... не було.
...бу в Луць-
... обласному
... безпеки,
...сь докумен-
...що с...
...стріл... ...сто-
...йни? З'ясу-
...х. Хоч у
...к і в бага-
...ахідній Ук-
...ди...
... ...
... — на свід-
...дії трагедії,

на допомогу родичів і знайомих невинних жертв. Сподіваємося, що допоможуть нам у цих нелегких пошуках і краєзнавці.

Чи буде той список жертв точний і повний? Звісно, що ні. Але починати треба. І вже після виходу в світ нашого серіалу люди дещо доповнять, уточнять. Назвуть нові прізвища, нові дати. Тому, думаємо, усю цю масштабну роботу завершити випуском додаткового тому зі списками репресованих.

— Чи знайдемо ми в цьому науково-документальному виданні прізвища вояків Української повстанської армії, сміливих підпільників з ОУН, які віддали своє життя за незалежну Україну?

— Так, якщо вони будуть реабілітовані.

— Не секрет, що наші видавництва зіткнулися з величезними фінансовими труднощами. А в даному разі мова йде про видання майже тридцяти товстих томів загальним обсягом дві тисячі друкованих аркушів. Звідки думаєте брати гроші?

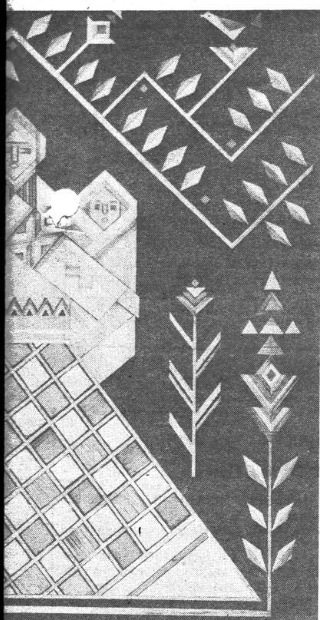
— Уся серія видаватиметься на засадах державного замовлення. А всі витрати, зв'язані з підготовкою рукописів і видавничими справами, покриватимуться за рахунок бюджетних коштів областей, міст Києва і Севастополя та Республіки Крим.

— І коли читач зможе взяти в руки перший том?

— Думаю, років через півтора-два. А всю серію плануємо благословити у світ до кінця цього століття.

— Будемо вірити і сподіватися.

Розмову вів Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ.

...соломкою,
... гончарні
... розмахом
...он митця.
... представ-
...ександрів-
...ими, вибій-
...рамічні та-
...ександрівна
...жанри, у
...ько. Вреш-
...ілем, чим
...вучність те-
...сть стилю.
...ершує вис-
...анець. Її

твори контрастніші за кольорами, вражають уяву експресією, але це також Саєнко. Його дух, його потужність, його спрямованість у майбутнє. Воістину — козацькому роду нема переводу.

Наталя ДЗЮБЕНКО.

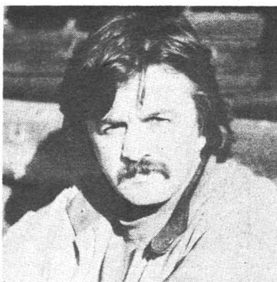
* * *

1. Олександр Саєнко «Реве та стогне Дніпр широкий».
2. Олена Майданець «З чорнобильської яблуні». Батик.
3. Олександр і Ніна Саєнки «Гомін, гомін по діброві». Інкрустація соломи.
4. Ніна Саєнко. «Мати». Інкрустація соломи.

Василь ГЕРАСИМ'ЮК

...ІЗ ХОЛОДНИХ КОСМАЦЬКИХ ОТАВ

Наші першодруки

Василь Герасим'юк народився у 1956 році. Закінчив філологічний факультет Київського університету. Працював редактором у видавництвах «Молодь» і «Дніпро». Нині — коментатор відділу поезії Українського радіо.

Автор поетичних книг «Смереки», «Потоки», «Космацький узір» і «Діти трепети». У «Голосі України» друкується вперше.

КОСА

Я сказав собі так:
«Ти не зодчий цих стін.
Ти народжений жінкою
в муках, ти син
нерозумний, що падав і
падав».
І буле мені так: ранок,
вечір — одне.
Ті забули мене, що любили
мене.
Я упав. Я зламався.
Я зрадив.

Не провал, не обвал,
не споєвання, не зсув.
Я прозріння й не знав.
Я натхнення забув.
Дні і ночі зімкнулися
в коло.
Доки маски міняли мої
вчителі
для нової «маланки»
на рідній землі,
я згадав, що скінчилася
школа,

і сказав собі так: «Ти не
зодчий цих стін.
Тобі вистачить власних
провин і колін
тільки впасти, а це
не поможе —
забагато, кого вже ніщо
не спасе.
Навіть вітер, що зносить,
несе й не знесе,
бо куди нас позносити,
Боже?»

І було мені так: ранок,
вечір — одне.
Соломинка, яка ще
тримала мене,
стала тоншою за
соломинку.
І сказав я собі: «Так було,
й буде так».
І тоді розповів мені
сивий вояк
восени, уночі, про жінку.

Зимували вони у землі.
Не одна
є зимарка у горах
самотня й сумна,
але їм у зимарці —
не можна.
Їм — лише у землі.
І не день, і не два...
Та настане весна.
І настане трава.
І настане ловитва
безбожна.

З ними жінка була.
У землі розплела
свою чорну косу. І сокиру
дала
найгрізнішому в руки:
«Не хочу.
Відітни». Той узяв.
Озирнувся, як тать.
Зблід. Немов йому шию
біленьку рубать.
І промовив, заплющивши
очі:

«Я чесатиму сам.
Скільки треба. Засни».
«Відітни» — вона плаче.
А він до весни
чеше косу. Розчісує косу.
Хай усе на землі у крові
і в золі —
є живі і в землі!
І між ними в землі
він розчісує чорноволосу.
По війні десять літ —
у землі десять літ
зимували. Щоб знову
піднятись на світ,—
розчеши чорну косу, вояче!
Настарай за ці зими
на землю дощу!
(Так він чеше — як плаче
й не чути плачу).
Хай ніхто під землею
не плаче!
(Косу чеше!) Не дасть
вона спати змії.
Скине іскри свої у долоні
твої —
ще забавиться доля
з тобою!
Ти вже рвешся на світ?
Ти на цей не спіши.
Чорну косу чеши.
Чорну косу чеши.
Твердь, як смерть
над тобою з косою.

А весна захлинається!
Тепла, як грудь
у землі — аж потоки
над вами ревуть!
Хай ревуть. Скоро стане
їм легше —
вийде жінка на сонце!
На перші громи!
Поможи їй — волосся
на руки візьми.
Хай сама в перших
травах розчеше.

Що потому, вояче?
«Потому нема.
Чи цікавить геройство?
тортури? тюрма?
Може, зрада?
Відступництво?
Може,
доля кожного з нас аж
по нинішній час?
Міг би я розказати
про кожного з нас,
але це тобі не допоможе».

ДВІ РАНКОВІ ПІСНІ
(Альби)

I

Ми підійшли до церковних
стін
і стояли до рана.
А потім я лишився один
Я тут один, кохана.

Я зостаюсь, моя золота.
Тому, що я тут, моя зоре,
сіла вранці на коні чота,
та, яка вмила гори.

Я тут один, моя золота.
Тому, що я тут віднині
сіла вранці на коні чота,
та, яка не загине.

Та, яка завтра впаде,
як сніг,
і вкриє мене, моя рідна.
І серце моє — навіть
з рук твоїх —
Відскочить від того світла.

Так нам випало:
впасти і йти —
в пустелі, в тайзі,
у тундрі —
допоки те світло буде
текти
в кожнім зірванім
бункері.

Я тут не в засідці,
не на посту,
я тебе жду, моя пташко.
Ти прилітай на черешню ту,
якою святили паску.

Ти прости мені, серце моє,
цвіт білий, листя зелене.
У Господа Бога кара ще є.
Є кара для мене.

...Це наша черешня.
Вона легка.
Її обняла моя мила,
бо я попросив, щоб її рука
мого коня пристрелила.

2

Водохреще моє, Відорщі,
Мій Йордан, от нарешті
мій.
Ти прийшла, щоб закрити
очі
І шепочути тобі:
«Обмий».
Встала б мати зібрати сина,
одвернути тебе: «Не руш».
Палахкоче твоя хустина —
темна явида змійних руж!

Водохреще моє, Відорщі,
мій Йордан,
мій свячений сніг.
Я обняв його серед ночі
й задушити його не зміг.

Ти в снігу стоїш
на Відорщі,
хустку крик зірвав і поніс.
На смереці вона тріпоче —
зачепилась за Чорний Ліс.

Смеречина втримала хустку,
на чоло тобі опуска.
Щоб твій голос гладив
галузку,
пий свячену воду з дзвінка!

Я лежу в снігу на Відорщі,
Тобі шепчуть: «Мерця
обмий...»
По мені ще повзають
воші —
значить, я ще трохи живий.
Не віддам свою темну ружу,
навіть ангелові не дам.
Ти мою палаючу душу
над чолом несеш
на Йордан.

...Вранці водохресної днини
поцілуй мене, чуєш?
Вмить
в небо вистрілять карабіни.
Хустка з губ моїх відлетить.

* * *

...Не про всіх запитав.
Розказав
не про всіх — ще залишив
для брата.
Із холодних космацьких
отав
нічка встала — настала
розплата.

І судді поміж них не було.
І коротким був вік
супостата.
І снігів поміж них намело.
...Хтось потрапить у пастку
для брата.

ПОКРОВА НАПРИКІНЦІ 40-х...

І в церкві недобре,
навіть на сповіді
(випитує піп: «Кого вбив?»,
пастир)
І в тебе недобре, навіть
тоді,
коли залишаємося удвох.
Не можу тебе обняти,
бо страшно скрізь
і страшно,
стоячи на такій землі,
цілувати тебе.
Добре тільки у стайні,
коли доїш корову,
а я даю сіна вівцям
і ягнятам
і довго дивлюся в їхні очі,
бо тільки там і залишилося
щось лагідне, щось
людське,
щось материнське,
тільки маржина ще вміє
спати,
як ми уміли — хай спить,
я постелю їй
сухого листя з горища
на стайні.
Та враз від різкого крику
дальньої птахи
з рук падає кошіль,
і листя засипає тебе,
літає навколо
тебе, яворове листя,
букове, багряне,
золоте!

Піднімає тебе, відриває
від цієї землі
разом із молоком,
і я в страсті підхоплюю
тебе на руки
аж на горищі — я обнімаю
тебе!
Я тебе обнімаю.
Я вперше зриваю з тебе
одежу страху.
і в ту ж мить нас одягає
листя
букове і яворове,
яке літає і літає
і не хоче з нами впасти
і вмерти.

Я люблю тебе тут.
обціловую тебе
в цьому листі,
відціловую букове
на грудях твоїх,
яворове приціловую
на твоїх очах,
бо між нами й землею
кривавою
мирно спить маржина
із людськими заплющеними
очима,
а над нами тихо співає
букове листя і яворове,
мила моя...

...Коли виводили
із зав'язаними за спиною
руками,
забили голову його у яму,
куди витікало все
жолобком зі стайні.
Притиснули важкими
від осінньої грязюки
чоботами
і тримали доти,
доки літав перед їхніми
невиспаними очима
яворовий, а може,
буковий листок.

Київ.

зимарка — забудова в горах, придатна для зимівлі;

чота — військова одиниця у Січових Стрільцях і УПА;

Відорщі — християнське свято, більш відоме під назвами Водохреще, Йордан;

маржина — худоба.

Документы, заверенные печатью с гербом Подольским оптово-розничным плодокомбинатом г. Киева, не действительны.

ПОНЕДІЛОК

19 жовтня

І ПРОГРАМА УТ

16.00 УТН.
16.05 Для дітей. Веселка.
16.35 На допомогу школі. Історія України. Побут і звичаї українського народу.
17.00 Документальний телефільм «І голос наш почуе світ».
17.50 Музичний фільм «Триптих».
19.00 УТН.
19.10 Мультфільм «Бременські музиканти».
19.30 Хто ми... Громадсько-політичний відеотижневик.
20.45 На добраніч, діти!
21.00 ДНІПРО.
21.35 Акценти.
21.50 Ай Пі Київ. Реклама та інформація.
21.55 Кінозустрічі.
22.50 УТН.
23.05 Світова класика на екрані. Художній телефільм «Червоне і чорне». 1 серія.

І КАНАЛ «ОСТАНКІНО»

14.00 Новини (з сурдоперекладом).
14.25 Телемікст.
15.10 Блокнот.
15.15 Уолт Дісней представляє...
16.05 «Перший Міжнародний юнацький конкурс ім. П. Чайковського». Музичний телефільм.
17.00 Новини.
17.25 «Зачароване слово». Мультфільм.
17.35 Футбольний огляд.
18.05 ВІД представляє: Зоряний час.
19... Авторська програма Е. Рязанова. «Розмова на свіжому повітрі». Частина 3.
19.45 Вечірня казка.
20.00 Новини.
20.40 Прем'єра художнього телесеріалу «Дрібниці життя». 4 серія.
21.10 «Нова студія» представляє: Вомонд.
21.25 Життепис.
21.45 Кривий ефір.
21.55 Каталог Федеріко.
22.10 Будка гласності.
22.20 Однак.
22.30 ТВ-галерея.
22.50 Євгеник і...
22.55 Ми...
23.20 Оба-на. У перерві — Новини.

II ПРОГРАМА УТ, III ПРОГРАМА УТ, КАНАЛ «РОСІЯ»

7.00 Вісті.
7.20 Час ділових людей.
7.55 XX століття в кадрі і за кадром. Тлумачення сновидінь.
... Паралелі. «Мій Пушкін». Манера.
... Пілігрим.
10.30 Маски-шоу.
11.00 Денний сеанс. «П'ята печатка». Художній фільм.
12.35 Т.Ін.Ко.
12.40 Селянське питання.
13.00 Вісті.
13.20 Із залу Конституційного суду Росії.
15.00 Козирна дама.
15.30 Вустами маляти.
16.00 Там-там-новини.
16.15 Мульти-пульти.
16.30 ТрансРосефір. До Москви далеко.
17.15 Панове-товариші.
17.30 Давайте з'ясуємо.
17.45 Ностальгічні посиденьки.
18.15 Київська панорама.
18.35 Фільм-концерт «Спомин про Лисенка».
18.55 Візитка.
19.00 Мультфільми.
19.30 СІТ-3.
19.40 Світ ідей Білла Маріса (Уорлднет США).
20.10 Візитка.
20.15 Фортуна. Комерційний огляд.
20.25 Художній фільм.
22.30 СІТ-3.
22.40 Бізнес-менеджмент (Уорлднет США).
23.10 Візитка.
23.15 Хтось це називає джаз...
23.30 Світ спорту очима фірми «Жіллетт».
0.00 Тема з варіаціями. Там, де море вічно хлюпочеться.

СТУДІЯ «ТЕТ-А-ТЕТ»

13.25 Худ. фільм «Помста гайдуків».
14.55 Мультфільми.
15.15 Худ. фільм «Оцеола».
16.50 Музична сторінка.
19.10 Худ. фільм «Нові амазонки».
20.50 Відеомузика.
21.10 Худ. фільм «Відступник».

ВІВТОРОК

20 жовтня

І ПРОГРАМА УТ

8.00 З восьмої до дев'ятої. Інформаційно-музична програма.
9.00 Художній телефільм «Червоне і чорне». 1 серія.
10.05 Доброго вам здоров'я.
10.35 Г. Хоткевич. «Гуцульський рік». Вистава. У перерві — 11.45 УТН.
12.35 Кінозустрічі.
16.00 УТН.
16.05 Для дітей. Джерельце.
16.40 На допомогу школі. Музика. Творчість П. Майбороди.
17.10 Канал «Д».
18.25 Пісні з берегів Ятрані.
19.00 УТН.
19.10 Мультфільми «Царівна-жаба», «Справа минула».
19.30 Україна і світ. Міжнародна програма.
20.40 Реклама.
20.45 На добраніч, діти!
21.00 ДНІПРО.
21.35 Ай Пі Київ. Реклама та інформація.
21.40 Маленький концерт.
21.50 Світова класика на екрані. Художній телефільм «Червоне і чорне». 2 серія.
22.55 Чемпіонат України з акробатичного рок-н-ролу.
23.40 УТН.

І КАНАЛ «ОСТАНКІНО»

5.00 Новини.
5.20 Ранкова гімнастика.
5.30 «Ранок».
7.50 Технодром.
8.00 Новини.
8.20 Прем'єра художнього телефільму «Багаті теж плачуть».
9.05 Цирк звірів.
9.50 «Ох і Ах». Мультфільм.
10.00 Футбольний огляд.
10.30 «Дрібниці життя». Художній телесеріал. 4 серія.
11.00 Новини (з сурдоперекладом).
11.20 «Таня». Художній телефільм.
13.10 «Поцілунок феї». Фільм-балет.
14.00 Новини (з сурдоперекладом).
14.25 Діловий вісник.
14.40 Із записок банкіра.
15.10 Уолт Дісней представляє...
16.00 440 герців. Музична програма для підлітків.
16.40 «Горішок». Документальний телефільм.
16.50 Технодром.
17.00 Новини.
17.30 Міждержавний телеканал «Останкіно» представляє.
18.00 Прем'єра художнього телефільму «Багаті теж плачуть».
18.45 Мініатюра. Музична програма.
19.00 Тема.
19.45 Вечірня казка.
20.00 Новини.
20.40 Вперше на телеекрані. Художній фільм «Проста смерть...».
21.50 Чорний ящик.
22.30 ТВ-мемуари.
22.50 «Микола Угодник та мисливці». Мультфільм для дорослих.
23.00 Новини.
23.25 Звукова доріжка. ТВ-версія.

II ПРОГРАМА УТ, КАНАЛ «РОСІЯ»

7.00 Вісті.
7.20 Час ділових людей.
7.50 Без ретуші.
8.45 Дозвілля. Друзі наші, кішки.
9.00 Тема з варіаціями. На IV Міжнародному фестивалі німецької культури.
9.30 Мульти-пульти.
9.40 Кіношок.
10.30 Ностальгічні посиденьки.
11.00 Денний сеанс. «Перша зустріч — остання зустріч». Художній фільм.
12.35 Т.Ін.Ко.
12.40 Селянське питання.
13.00 Вісті.
13.20 Із залу Конституційного суду Росії.
15.00 Телебіржа.
15.30 Студія «Рост». «Клоун шоу».
16.00 Там-там-новини.
16.15 ТрансРосефір. Кавказ-ревю.
17.00 Світло епохи, яка щезла.
17.30 Парламентський вісник.
17.45 Співає народна артистка України Раїса Кириченко.
18.00 На шостій сесії Верховної Ради України.
19.00 Київська панорама.
19.20 Домашній екран. Прем'єра художнього телефільму «Санта-Барбара». 88 серія.
20.10 Телебіржа інформує.
20.20 На шостій сесії Верховної Ради України.

СТУДІЯ «ТЕТ-А-ТЕТ»

13.40 Мультфільми.
14.10 Худ. фільм «Пірати Тихого океану».
16.20 «Хвіст павича».
17.50 Відеомузика.
19.25 Худ. фільм «Хто ця людина?».
20.50 Мультфільми.
21.10 Худ. фільм «Датч».

СЕРЕДА

21 жовтня

І ПРОГРАМА УТ

8.00 З восьмої до дев'ятої. Інформаційно-музична програма.
9.00 Свічадо.
10.35 Шкільний екран. 7 кл. Фізика. Маса тіла.
10.55 Музичний фільм «Нам рано жити спогадами» (співає Е. П'єха).
11.40 Шкільний екран. 8 кл. Українська література. І. Франко. «З вершин і низин».
12.10 УТН.
12.25 Художній телефільм «Червоне і чорне». 2 серія.
16.00 УТН.
16.05 Клас-юніор-бізнес.
17.05 На допомогу школі. Музика. Творчість Л. Ревуцького.
17.35 Кінопрограма студії «Укртелефільм». «День поминання», «Мертві душі Олександра Агіна».
18.15 Грає Симона Френкель (орган).
19.00 УТН.
19.10 Мультфільми «Крококот», «Слон та вівчарик».
19.30 Прем'єра документального фільму «Григорій Гавриленко. Образ світлий» (ст. «Укркінохроніка»).
20.00 Концерт, присвячений ювілею Є. Станковича.
20.45 На добраніч, діти!
21.00 ДНІПРО.
21.35 Ай Пі Київ. Реклама та інформація.
21.40 Продовження концерту, присвяченого ювілею Є. Станковича.
22.20 Художній телефільм «Червоне і чорне». 3 серія.
23.25 УТН.
23.40 Джаз, джаз, джаз.

І КАНАЛ «ОСТАНКІНО»

5.00 Новини.
5.20 Ранкова гімнастика.
5.30 «Ранок».
7.50 «Веселе курча». Мультфільм.
8.00 Новини.
8.20 Прем'єра художнього телефільму «Багаті теж плачуть».
9.55 «Проста смерть...». Художній фільм.
11.00 Новини (з сурдоперекладом).
11.20 «Скільки років живе тополя?». Художній телефільм.
12.20 «Перервана відпустка». Художній фільм із серії «07 на зв'язку».
14.00 Новини (з сурдоперекладом).
14.25 Телемікст.
15.10 Блокнот.
15.15 Уолт Дісней представляє...
16.05 Рок-урок.
16.50 «Осінь у горах». Документальний телефільм.
17.00 Новини.
17.25 Студія «Політика» показує.
17.55 Музична програма «Крещендо».
18.10 Прем'єра художнього телефільму «Багаті теж плачуть».
18.55 Футбол. Кубок європейських чемпіонів. ЦСКА — «Барселона» (Іспанія). 1 тайм.
19.45 Вечірня казка.
20.00 Новини.
20.40 Футбол. Кубок європейських чемпіонів. ЦСКА — «Барселона» (Іспанія). 2 тайм.
21.30 Єдиного слова заради.. Музична розповідь.
22.00 Футбол. Європейські кубки. У перерві — 22.50 Новини.

II ПРОГРАМА УТ. КАНАЛ «РОСІЯ»

7.00 Вісті.
7.20 Реклама.
7.25 Час ділових людей.
7.55 На політичному Олімпі.
8.50 Тема з варіаціями. «Там, де море вічно хлюпоче».
9.30 Дім друзів. Художник Є. Орлов.
9.50 Паралелі. «Залишились росіянами». Фільм 3.
10.10 Площа Мистецтв.
11.00 Денний сеанс. Художній телефільм «Санта-Барбара». 88 серія.
11.50 Хранителі істини. «Палех — минуле, теперішнє, майбутнє».
12.35 Т.Ін.Ко.
12.40 Селянське питання.
13.00 Вісті.
13.20 Із залу Конституційного суду Росії.
15.00 Сигнал.
15.15 Крок до покаяння.
15.45 Мульти-пульти.
16.00 Там-там-новини.
16.15 ТрансРосефір. Далекий Схід.
17.00 Християнська програма. Надія сьогодні.
17.45 Фільм-концерт «Відлуння».
18.00 На шостій сесії Верховної Ради України.
19.00 Київська панорама.
19.20 Домашній екран. Прем'єра художнього телефільму «Санта-Барбара». 89 серія.
20.10 Телебіржа інформує.
20.20 На шостій сесії Верховної Ради України.

СТУДІЯ «ТЕТ-А-ТЕТ»

16.00 Худ. фільм «Загадкова тінь над ущелиною».
17.30 Мультфільми.
18.00 Фільм-балет «Ромео і Джульєтта».
19.30 Худ. фільм «Фараон».
21.40 Відеомузика.
21.50 Худ. фільм «Левіафан».

ЧЕТВЕР

22 жовтня

І ПРОГРАМА УТ

8.00 З восьмої до дев'ятої. Інформаційно-музична програма.
9.00 Музичний фільм «У неділю рано музиченька грала».
9.15 Художній телефільм для дітей «Рудий. Чесний. Закоханий». 1 і 2 серії.
11.40 Леся Українка. «Бояриня». Вистава. У перерві — 12.20 УТН.
13.25 Художній телефільм «Червоне і чорне». 3 серія.
16.00 УТН.
16.05 Для дітей. Веселка.
16.35 На допомогу школі. Українська література. «Народні думи».
17.10 Влада і власність.
18.00 Фільм-концерт «Валерій Буймістер».
18.30 Нагірна проповідь. Фільм 7. «Блаженні чисті серцем».
19.00 УТН.
19.10 Музичний фільм «Адажіо».
19.30 Заради істини і пам'яті.
20.35 Реклама.
20.45 На добраніч, діти!
21.00 ДНІПРО.
21.35 Ай Пі Київ. Реклама та інформація.
21.40 Хроніка МВС.
21.55 Молодіжна студія «Гарт». У перерві — 22.55 УТН.
23.55 Художній телефільм «Червоне і чорне». 4 серія.

І КАНАЛ «ОСТАНКІНО»

5.00 Новини.
5.20 Ранкова гімнастика.
5.30 «Ранок».
7.50 Мультфільм.
8.00 Новини.
8.20 «Багаті теж плачуть». Художній телефільм.
9.05 Футбол. Європейські кубки.
10.45 Мультфільм.
11.00 Новини (з сурдоперекладом).
11.20 «Будні і свята Серафими Глюкіної». Художній телефільм. 1 серія.
12.30 «Кожному своє». Художній телефільм.
14.00 Новини (з сурдоперекладом).
14.25 Телемікст.
15.10 Блокнот.
15.15 Уолт Дісней представляє...
16.05 Концерт камерного оркестру «Кремлін» (США).
17.00 Новини.
17.20 ...До шістнадцяти і старші.
17.55 Футбол. Кубок володарів кубків. 1/8 фіналу. «Спартак» (Москва) — «Ліверпуль» (Англія).
19.45 Вечірня казка.
20.00 Новини.
20.40 Лотто «Мільйон».
21.10 Кожний про своє.
21.20 Міждержавний телеканал «Останкіно» представляє. III Міжнародний конкурс музики і пісні «Голос Азії».
23.00 Новини.
23.20 Тільки для дорослих. «100 градусів».
0.00 «Карамболіна-Карамболетта». Музичний телефільм за мотивами оперети І. Кальмана.

II ПРОГРАМА УТ, КАНАЛ «РОСІЯ»

7.00 Вісті.
7.20 Час ділових людей.
7.50 Не ликом шитий.
8.15 Непізнаний Всесвіт.
9.00 Дозвілля. Домашній клуб.
9.15 Театральний роз'їзд. «Лихо розуму». На прем'єрі у МХАТі ім. Чехова.
10.15 Репортер. Листи королю.
10.30 К-2 представляє: «Абзац».
11.00 Денний сеанс. Художній телефільм «Санта-Барбара». 89 серія.
11.50 Космополіс.
12.35 Т.Ін.Ко.
12.40 Селянське питання.
13.00 Вісті.
13.20 Із залу Конституційного суду Росії.
15.00 Подоланння.
15.30 Ефір без кордонів.
15.40 Вадабоки. Програма для дошкільнят (Франція).
16.00 Там-там-новини.
16.15 ТрансРосефір. Панорама приватизації.
17.00 Кіпрас Мажейка. Репортажі з НАТО.
17.30 Парламентський вісник.
17.45 Естрадний концерт.
18.00 На шостій сесії Верховної Ради України.
19.00 Київська панорама.
19.20 Домашній екран. Прем'єра художнього телефільму «Санта-Барбара». 90 серія.
20.10 На шостій сесії Верховної Ради України.

СТУДІЯ «ТЕТ-А-ТЕТ»

13.30 Худ. фільм «Виницювачі».
15.10 Мультфільми.
15.20 Худ. фільм «Зсув по фазі».
16.55 Музична пауза.
19.30 Мультфільми.
20.00 Фільм «Втілення мрії». 17 серія.
20.25 «Хвіст павича».
20.50 Худ. фільм «Стій, або моя мама буде стріляти».
22.20 Відеомузика.

П'ЯТНИЦЯ

23 жовтня

І ПРОГРАМА УТ

8.00 З восьмої до дев'ятої. Інформаційно-музична програма.
9.00 Концерт оперних зірок України.
10.00 Документальний фільм «Майстер».
11.00 Авансцена. Херсонеські ігри-92. На театральному фестивалі у Севастополі.
12.15 УТН.
12.30 Художній телефільм «Червоне і чорне». 4 серія.
16.00 УТН.
16.05 Для дітей. «Кольори України». Концерт.
16.50 На допомогу школі. Українська література. «Бесіди про Біблію».
17.15 Концерт Закарпатського народного хору.
17.40 Ділова валіза.
18.10 Любителям старовинної музики.
18.30 Позиція.
19.00 УТН.
19.10 Кубок МХЛ. «Сокіл-Ескулап» (Київ) — «Кристал» (Саратов). 2 і 3 періоди.
20.45 На добраніч, діти!
21.00 ДНІПРО.
21.35 Ай Пі Київ. Реклама та інформація.
21.40 Художній телефільм «Червоне і чорне». 5 серія.
22.50 УТН.
23.05 Душі криниця. Пісні на вірші А. Демиденка.

І КАНАЛ «ОСТАНКІНО»

5.00 Новини.
5.20 Ранкова гімнастика.
5.30 «Ранок».
7.50 Технодром.
8.00 Новини.
8.20 Футбол. Кубок володарів кубків. 1/8 фіналу. «Спартак» (Москва) — «Ліверпуль» (Англія). 2 тайм.
9.10 ...До шістнадцяти і старші.
9.45 Клуб мандрівників (з сурдоперекладом).
10.35 Мультфільми.
11.00 Новини (з сурдоперекладом).
11.20 «Будні і свята Серафими Глюкіної». Художній телефільм. 2 серія.
12.35 «Вершина Візбора». Художній телефільм.
14.00 Новини (з сурдоперекладом).
14.25 Бридж.
14.50 Бізнес-клас.
15.05 Блокнот.
15.10 Уолт Дісней представляє...
16.00 Грає А. Бараховський (скрипка).
16.10 Центр.
16.50 Технодром.
17.00 Новини.
17.25 Кожний про своє.
17.35 «Місія пришельція». Мультфільм.
17.45 Людина і закон.
18.15 Поле чудес. Ювілейний випуск.
19.45 Вечірня казка.
20.00 Новини.
20.40 У клубі детективів. Вперше на телеекрані. Художній фільм «Викрадення президента». (США).
22.30 ВІД представляє: Політбюро.
23.20 Музобоз.
0.00 Автошоу.
0.15 Програма «Х».
0.45 МТВ. У перерві — Новини.

II ПРОГРАМА УТ, КАНАЛ «РОСІЯ»

7.00 Вісті.
7.20 Реклама.
7.25 Час ділових людей.
7.55 Ділове коло.
8.50 Дозвілля. Увага, знімаю.
9.05 Кіпрас Мажейка. Репортажі з НАТО.
9.35 Імпровізація. Театр Ю. Касьяника.
9.55 У світі тварин.
11.00 Денний сеанс. Художній телефільм «Санта-Барбара». 90 серія.
11.50 Погляд з оркестру. Диригент О. Мелік-Пашаєв.
12.35 Т.Ін.Ко.
12.40 Селянське питання.
13.00 Вісті.
13.20 Із залу Конституційного суду Росії.
15.00 Телебіржа.
15.30 Студія «Рост». Хіт-щоденник.
16.00 Там-там-новини.
16.15 Мегаполіс.
16.45 М-трест.
17.00 Через 90 років.
17.45 Ліричні мелодії.
18.00 На шостій сесії Верховної Ради України.
19.00 Київська панорама.
19.20 На шостій сесії Верховної Ради України.

СТУДІЯ «ТЕТ-А-ТЕТ»

13.30 Худ. фільм «День ангела».
15.00 Мультфільми.
15.15 Худ. фільм «Кінець імператора тайги».
19.40 Мультфільми.
20.00 Худ. фільм «Бродяга».
21.40 Відеомузика.
21.50 Худ. фільм «Поліцейська академія-2».

СУБОТА
24 жовтня

І ПРОГРАМА УТ

8.00 УТН.
8.10 Ритмічна гімнастика.
8.30 Художній телефільм «Червоне і чорне». 5 серія.
9.40 Ш. Перро. «Попелюшка».
10.30 Доброго вам здоров'я.
11.05 «Всі ми діти твої, Україно». Заключний концерт фестивалю народної творчості. 1 частина.
12.20 Кінопрограма «В об'єктиві — тварини», «Рожеве вітрило», «Чаплі змінюють прописку».
12.50 УТН.
13.05 Від міста до міста. Огляд-конкурс міст України
14.35 А. Адан. «Жізель».
16.20 Вервиця.
16.50 Мультфільм «Кругосвітня подорож Вілі Фога».
17.40 Художній фільм для дітей «Білий слон» (Індія).
19.00 УТН.
19.10 Естрадний концерт за участю Алли Кудлай.
19.30 Телерадіоканал «Право».
20.45 На добраніч, діти!
21.00 ДНІПРО.
21.35 Ай Пі Київ. Реклама та інформація.
21.40 Арт-майдан.
23.05 УТН.
23.20 Живе слово. Євген Маланюк.

І КАНАЛ «ОСТАНКІНО»

6.00 Новини.
6.20 Ранкова гімнастика.
6.50 Суботній ранок ділової людини.
7.30 Спорт-шанс.
8.00 Марафон-15 — малюкам.
8.25 НЛО: неоголошений візит.
8.55 По той бік рампи з посмішкою.
9.25 Медицина для тебе.
10.05 Авіакосмічний салон.
10.20 Служіння муз не терпить суєти.
10.50 «Центральний — експрес». Тележурнал.
11.50 Палітра. Колекціонери.
12.20 ВІД представляє: Діло.
12.30 Прем'єра короткометражного телефільму «Світло і тіні».
12.50 «Мій друг Мартин».
13.00 Прем'єра документального телефільму «Нездійсненна мрія Миколи Казакова» (Франція). Фільм 1.
14.00 Новини
14.25 У світі тварин.
15.15 Грає камерний оркестр «Віртуози Москви».
15.40 «Єноти». Мультфільм
16.05 Червоний квадрат.
16.45 Хокей. Кубок ліги. «Спартак» — «Динамо» (Москва). 2 і 3 періоди.
18.25 Мультфільм.
18.35 Вперше на телеекрані. Художній фільм «Каталажка».
19.45 Вечірня казка.
20.00 Новини.
20.40 КВН-92.
22.40 «Після того, як...». Мультфільм
23.00 Новини.
23.20 Нічний канал. Сно-бачення.

II ПРОГРАМА УТ. III ПРОГРАМА УТ, КАНАЛ «РОСІЯ»

7.00 Вісті.
7.20 Документальна панорама.
8.15 Мульти-пульти.
8.25 Програма «03».
8.55 Відеоканал «Плюс одинадцять».
10.10 Як жити будемо?
10.55 В. Верещагін — художник, мандрівник, філософ. До 150-річчя з дня народження.
12.05 Жорж Брассенс.
12.40 Селянське питання.
13.00 Вісті.
13.20 Зигзаг удачі.
14.20 Пілігрим.
15.05 «Бурда моден» пропонує...
15.35 Непізнаний Всесвіт.
16.05 Футбол без кордонів.
17.00 Золота шпора.
17.30 Парламентський вісник.
17.45 Вустами маляти.
18.15 Київська панорама.
18.35 Фільм-концерт «Гей, літа орел».
18.55 Візитка.
19.00 Мультфільми.
19.30 СІТ-3.
19.40 Американські невмирущі (Уорлднет. США).
20.05 Хіт-рік...
20.30 І таке інше.
20.40 Художній фільм.
22.30 СІТ-3.
22.40 Візитка.
22.45 На сцені «У вовчої пастки» (Уорлднет. США).
22.30 Ад лібітум.
0.00 Нічний сеанс. «Два рядки дрібним шрифтом». Художній фільм.

СТУДІЯ «ТЕТ-А-ТЕТ»

10.50 Мультфільм.
11.30 Музпрограма «Чарівний ліхтар».
12.15 Худ. фільм «Поліцейська академія-3».
13.45 Відеомузика.
19.10 Мультфільм «Фантазія».
21.00 Худ. фільм «Палаюче небо». 1 частина.

НЕДІЛЯ
25 жовтня

І ПРОГРАМА УТ

8.00 УТН.
8.10 Ритмічна гімнастика.
8.30 У неділю вранці.
9.30 Концерт гурту «Ватрівчани».
9.50 П. Чайковський. «Пікова дама». Сцени з опери.
11.20 «Всі ми діти твої, Україно». Заключний концерт фестивалю народної творчості. 2 частина.
12.45 УТН.
12.55 Ретро-кінозал. Художній фільм «За двома зайцями».
14.10 Село і люди.
14.55 Канал «Д».
15.55 Маю честь.
16.55 Мультфільм «Два клени».
17.30 УТН.
17.40 Свічадо. Науково-пізнавальна відеопрограма. «Альфа і омега». «Що може звук». «Валентина Антонюк: домовики і стосунки з ними». «Щасливий вибух». Репортаж з Інституту металофізики АН України.
18.40 Грає Мюрей Перайя
19.10 Надвечір'я. Передача для людей старшого віку. Вічна-віч. Д. Петриненко.
20.05 Ай Пі Київ. Реклама та інформація.
20.15 УТН.
20.30 Мультфільм «Пригода в Королівстві». 19 серія.
21.00 Зичимо щастя. Музична програма
22.00 Тиждень.
22.30 Телеспортарена.
23.15 Музична програма Французького телебачення.

І КАНАЛ «ОСТАНКІНО»

6.00 Година сили духу.
7.00 Тираж «Спортлото».
7.15 «Кіт у чоботях».
7.35 Золоті розсипи.
8.40 Світ на дозвіллі.
9.20 Грай, гармонь.
10.20 Прем'єра документального телефільму «Упізнання, або Слідами людоїда».
11.15 Прем'єра телефільму для дітей «Пригоди Чорного Красунчика». 15 серія.
11.40 Марафон-15.
12.30 Моє відкриття Америки. Шоу-вікторина.
13.15 «Чому слони?». Мультфільм.
13.30 Прем'єра телефільму «Дім на Волхонці». Фільм 2.
14.00 Новини
14.20 Діалог у прямому ефірі.
15.00 Клуб мандрівників.
15.50 «Квака-задавака». Мультфільм.
16.00 Панорама.
16.40 Телелоція.
16.55 Уолт Дісней представляє...
17.45 Новини.
18.00 Променад у Маріїнському.
19.00 Недільна кінопрограма.
19.20 Вперше на телеекрані. Художній фільм «Царевбивця».
21.00 Підсумки.
21.45 Спортивний уїк-енд.
22.00 Нині. Релігійна програма.
23.00 Новини.
23.25 «Ранкова зірка» в нічному ефірі.

II ПРОГРАМА УТ. III ПРОГРАМА УТ, КАНАЛ «РОСІЯ»

7.00 Вісті.
7.25 Сьогодні з вами я, цигани. В. Светлов.
7.55 Дозвілля. Телебудсервіс.
8.10 Море плюс рок.
9.00 Наш сад.
9.30 «Пригода в Королівстві». Ляльковий мультфільм.
10.00 Ати-бати...
10.30 Телекросворд.
11.00 Кінотеатр повторного фільму. «Дама з собачкою».
12.25 Прем'єра мультфільму «Дораемон» (Японія). 7 серія.
12.40 Селянське питання.
13.00 Вісті.
13.20 Телегра «Лого».
13.50 «Не вирубати...». Ведучий В. Цветов.
14.05 Російська енциклопедія. З Росії в Росію.
14.35 Познер і Донах'ю.
15.05 Автогонки у класі «Формула-1».
17.00 Чемпіонат України з футболу. «Металург» — «Динамо».
18.45 Обличчям до столиці.
19.00 Візитка.
19.05 Мультфільми.
19.30 СІТ-3.
19.40 «Дика Америка» (Уорлднет. США).
20.10 Сідайте й дивіться.
20.20 Візитка.
20.25 Художній фільм.
21.55 Погляд у майбутнє. (Уорлднет. США).
22.30 СІТ-3.
22.40 Візитка.
22.45 Дорослі, як діти...

СТУДІЯ «ТЕТ-А-ТЕТ»

12.15 Мультфільми.
12.40 Худ. фільм «Поліцейська академія-4».
14.10 Відеомузика.
19.10 Мультфільм «Рятівники в Австралії».
20.25 Худ. фільм «Палаюче небо». 2 частина.

КРОСВОРД

ПО ГОРИЗОНТАЛІ: 1. Гетьман, замордований у Петропавлівській фортеці. 8. Практикант. 9. Польська письменниця, автор роману «Аргонавти». 10. Войовничий стан дрібних дворян у Японії в минулому. 11. Сподвижник Разіна. 13. Місто, назване на честь мужньої дівчини. 15. Служитель антихриста. 18. Поет, творець італійської літературної мови. 19. «Батько» Чорнобильської АЕС. 20. Катапульта для метання каменів у Стародавній Греції. 22. Багаторічна трава. 25 Частина бухгалтерського балансу. 29. Український чоловічий танець із топірцями. 30. Місто, де народився Христос. 31. Місто в штаті Каліфорнія. 32. Лікарська трава. 33. Син Ярослава Мудрого.

ПО ВЕРТИКАЛІ: 2. Об'їдайло. 3. Журнал. 4. Якутський епос. 5. Режисер фільму «О спорт, ти — мир». 6. Загострена палиця для підганяння тварин. 7. Навколишня місцевість. 10. Відомий український поет. 12. Посланець диявола. 14. Район у Сочі. 15. «Заморська провінція» Португалії біля узбережжя Південно-Китайського моря. 16. Поклади висушеного в умовах сухого клімату пташиного посліду. 17. Сузір'я Південної півкулі. 18. Супутник Сатурна. 21. Район Нью-Йорка. 23. Майстер літературного стилю. 24. Адмірал, шпигун. 26. Козацький підрозділ. 27. Російський поет в Україні. 28. Колишня назва Донецька.

ВІДПОВІДІ ДО КРОСВОРДА, НАДРУКОВАНОГО 9 ЖОВТНЯ

1. Беркут. 2. Версія. 3. Фермер. 4. Лепний. 5. Яровит. 6. Примат. 7. Кронус. 8. Гравер. 9. Комета. 10. Бойкот. 11. «Юнкерс». 12. Андерс. 13. «Мазепа». 14. Камера. 15. Куявія. 16. Рубенс. 17. Кассій. 18. Гаївка.

ГОЛОС України

ЗАСНОВНИК — ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Головний редактор Сергій ПРАВДЕНКО.

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-89-61; 441-89-46; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-34. 441-89-44.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.

Індекс 60955.
Загальний тираж 452.974.

Комбінат друку видавництва «Преса України».
252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.

1 2 3 4 5 6 7 8 9
Зам. 0311498.